

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

SCLOVENECE

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cekovni račun:
Ljubljana številka
10.650 in 10.349 za
inzerate.

Uprava:
Kopitarjeva ulica
številka 6,

Naša vera

Kar se danes pred našimi očmi dogaja kot posledica visoke cene, ki jo je bilo treba plačati za razširjenje življenjskega prostora Nemčije na zahodu, je tako strahovito, da usodni razvoj dogodkov prehiteva vsak komentar tega, kar s tako naglico zavzema čedalje večji razmah in prekaša našo, sicer na vsaka presenečenja pripravljeno domišljijo. Komaj dva tedna sta pretekla od končnega zloma poljske države, že so prišle pod sovjetski protektorat baltiške države in sedaj je na vrsti četrti, Finska.

Svoboda je največja vrednota tako posameznikovega življenja kakor življenja narodne in državne skupnosti. Na tem počelu je zrasla krščanska vesoljska omika naše celine in njenih narodov in na tem sloni in se razvija ves njihov napredek v verskem, kulturnem in političnem pogledu. Kljub vsem plemenskim, gospodarskim in duhovnim borbam naše tako nemirne, razgibane in vedno delj stremeče Evrope, ki pozna najhujše krivice, so se njeni narodi vedno vrnili k temu osišču vsega njihovega prizadevanja: da si smejo sami krojiti usodo in uravnavati svoje medsebojne odnose po svobodnem razsodku in svobodnem sodelovanju, kakor je dostojno človeka, ki se zaveda svoje odgovornosti pred nekim nprstvenim redom. Zato je Evropa bila vedno samosvoja, ni verovala v fatum in se za stalno ni pokorjevala nobenemu nasilstvu, ki se je moralo končno vedno umakniti svobodno hotenemu občemu redu in pravilom pravičnega življenja v razumni svobodi. Vse zmote in strahpoti prometejskega evropskega človeka in družbe le potrjujejo ta zakon našega osebnega in družabnega bitja.

Danes stojimo zopet pred veliko nevarnostjo, da ne bi se osnove tega našega bitja zrušile, kakor se je to zgodilo že nekajkrat v naši zgodovini, ko se je zagnal v našo celino val tuje miselnosti. Ni preteklo dvajset let, ko so Litovci, Latvi, Estonci in Finci s Poljsko vred postali svobodni narodi, potem ko so stoletja in stoletja bili podvrženi švedskemu, nemškemu in ruskemu igu. Njihova osvoboditev ni bila rezultat igre slučajev, marveč plod njihovih svobodoljubnih prizadevanj, ki so se v obliki zavestnega narodnega dela začela približno takrat, kakor pri nas, ko je bila po francoski revoluciji napočila pomlad narodov in so se začele majati stare avtokracije. Pod takim okorelim, nestrpnim in neusmiljenim absolutizmom, kakor je bil carski, ti mali narodi niso podlegli vplivu stomilijonskega ruskega naroda, ampak so brez lastnih šol, društev in gospodarskega naslona — kapital in veleposredje je bila izključno ruska in nemška ali poljska, če govorimo o Litvi — ustvarili svojo narodno kulturo in zanjo trpeli po ječah in katoghah Sibirijske. Njihova državna osamosvojitve po minuli svetovni vojni je bila eno najbolj častnih poglavič sodobne zgodovine in je tvorila enega izmed temeljnih kamnov nove Evrope, veliko znamenje na njeni poti do čim popolnejše svobode in mirnega sožitja svobodnih narodov.

Komaj verjame človek, da se je vse to zdaj zrušilo v enem trenutku, ne da bi bilo osvajačju treba za to karkoli žrtvovati, čisto igraje, kakor na šahovski deski kot srečna poteza diplomatske kombinacije. In vsa tista Evropa, ki ji je dragocena svoboda kot neobhodni princip javnega kulturnega življenja in ki se deloma nahaja na krvavem bojišču zanjo, deloma skuša posredovati, da bi se rešila po mirni poravnavi glavnih nasprotnikov, gleda prekrižanih rok, kako malim državam močni narekuje, da ne smejo več obstajati razum pod njegovim pokroviteljstvom, da služijo njegovim političnim namenom, da je njihova svoboda ovira za njegovo ekspanzijo in da morajo celo spremeniti svojo miselnost, ker je tako njegova želja in njegov interes! Po sto in štiri-desetih letih smo se torej vrnili in Napoleonove čase, ko je bila Evropa na tem, da se pokori eni sami volji in ideologiji...

Vendar pa mislimo, da se Evropa temu ne bo uklonila, kakor se ni še nikoli. Prvo je narodova svoboda. Če hoče narod imeti to ali ono miselnost, to ali ono državno obliko, ta ali oni socialni red, je to izključno njegova stvar, stvar njegove svobodne samoopredelitve, njegovih notranjih strankarskih svetovnonazorskih ali političnih in stanovskih borb, nobena tuja sila pa nima pravice, da bi mu pod videzom neke ideološke osvoboditve ali pa celo v lastni utvari, da prinaša boljši red, vsilila svojo politično nadvlado in mu »svobodo« prinesla na konici bajonetov. Tuj narod je tuj narod in vsak zaveden narod se mora pred takim nasiljem braniti, naj tudi osvajačalec odeva svoje egoistične plemenske in gospodarske nagone v plašč kakšnih »vesoljnih idej«. To je Azija, to je nauk prepokov iz pušav in step, ki so podjarmljali narode v imenu »višjih idej«, ki so se jim zdele božanske, ni pa za Evropo, ki na svobodi gradi svojo politično, družabno in kulturno stavbo in odklanja avtokracije, naj nastopajo v tej ali oni barvi. Le svobodni narodi morejo in morajo biti člani take skupnosti, v kateri vsak sebi izbira oblike svojega življenja, ne pa da bi mu jih vsiljevali tuji potentati in plemena.

Zato smo prepričani, da tudi baltiški narodi niso izgubili svoje neodvisnosti za vedno, ampak da se bodo dogodki zasukali tako, da se bo zrušilo delo golega nasilja.

Hujši boji na zahodu »Nemci so postali živahni na vsej zahodni fronti«

Francosko poročilo

Pariz, 12. okt. AA. Havas: Komunike francoskega vrhovnega poveljništva z dne 11. okt. zvečer se glasi: Delavnost sovražnih patrolj se nadaljuje ter je stalno močnejša med Mozelo in Saaro. Obojestransko obstreljevanje s topništvom v tej pokrajini.

Nemci so zdaj živahni na vsej fronti od Rena do Mozela. Njihovi manjši napadi so se umaknili manjšim krajevnim naskokom, ki so zelo srditi. Najhujši nemški napad smo doživeli v mozelškem odseku na visoki ravnini vzhodno od reke. Pri napadu niso sodelovali nič večji oddelki od tistih, ki so jih Nemci vrgli v boj pri prejšnjih napadih, to je, napada se je udeležila večja četa vojakov, ki jo je podprl kratek, a srdit topniški ogenj in ogenj iz avtomatskega orožja. Nemški poskus se je po dokaj ogroženem in precej dolgo trajajočem boju izjalovil in je napadalec doživel

sorazmerno zelo velike izgube. Sovražniku se tudi to pot ni posrečilo ujeti niti enega francoskega vojaka. Na ostalih delih fronte se poleg manj energičnih napadov, kakršne doživljamo v mozelškem odseku, živahnost nemških patrolj nadaljuje brez pristanka. Nemško topnišvo obstreljuje še zmerom naše postojanke, zdaj bolj, zdaj manj, ter tako pripravlja napade in jih podpira. Naše topništvo tudi odgovarja in onemogoča sovražno gibanje, kakor hitro ga sprednji oddelki opazijo. Operacije potekajo na vsej fronti, to se pravi od krajev zahodno od »Malih Vozgov« pa do reke Lauter in gorskega masiva ob Renu. Splošne razmere so zelo ugodne. Dežuje neprestano in oblaki vise zelo nizko. Zato je delovanje letalstva omejeno na najnujnejše. Včeraj nismo opazili nobenega nemškega oglednega letala. Sicer pa potrjujejo, da smo včeraj zbili nad francoskimi črtami neko sovražno letalo. Več francoskih letal je izrazilo zatišje in trenutke, ko so se oblaki razmahnili, da je vzletelo in se vrnilo v svoja oporišča s pomembnimi fotografskimi

dokumenti. Delovanje sovražnika in slabe vremenske razmere so vzrok, da so francoske čete v defenzivi. V času, ko sovražnik s svojimi pogostimi napadi kaže, koliko mu je do tega, da pride do ujetnikov in preko njih do podatkov o francoskih namenih, je treba paziti, da naše čete ne zaidejo v past in zato ne prodirajo. V zvezi s tem zanikajo vojaški krogi vesti tujega izvora, po katerih so Nemci vrgli francoske prednje oddelke nazaj od izliva reke Nied v Saaro severnozahodno od Saarlouisa.

Nemško poročilo

Berlin, 12. okt. AA. DNB: Vrhovno poveljstvo poroča: Na srednjem poljskem so nemške čete na več krajih dosegle reko Bug. Na zahodni fronti slabše delovanje oglednih oddelkov in topništva. Prav tako slabše letalsko ogledno delovanje na celem morju in nad zahodno fronto. V letalskih bojih južno od Lauterburga smo zbili neko francosko letalo.

Zaradi Finske ... Ameriški veleposlanik v Kremlju Korak skandinavskih držav v Moskvi

Moskva, 12. okt. t. Reuterjev urad poroča: Sovjetsko-finska pogajanja so se začela danes popoldne ob 5 v Kremlju. Sovjetsko delegacijo vodi Molotov. Dodan mu je Zdanov, predsednik zunanjepolitičnega odbora vseruskega sovjeta (ki je igral vodno vlogo pri vseh nasilnih ukrepih proti baltiškim državam) ter nekaj višjih uradnikov zunanjega komisarjata. Razgovorom prisostvuje tudi Stalin sam osebno. Finsko delegacijo vodi poslanik v Stockholmu Paasikivi, ki je že l. 1920 kot ministrski predsednik sklenil prvo pogodbo s sovjetsko Rusijo. Dodeljena pa sta mu še polkovnik Paasinen, finski vojaški odposlanec v Moskvi ter uradnik zunanjega ministristva Nykopp.

Rim, 12. okt. t. Radio »Roma Radio« javlja iz finske prestolnice, da je finska vlada dala nalog svojemu odposlanstvu, ki je šlo k pogajanjem v Moskvo, da jasno izpove pripravljenost Finske, da ugoti nekaterim sovjetskim zahtevam, da pa zahteva za povračilo teh ugodnosti tudi sovjetski pristane na ugodnosti za Finsko v Kareliji.

Ista radiopostaja javlja tudi, da je finska vlada izdala vsa potrebna nvidia finskim trgovskim ladjam, naj ne zapuščajo finskih pristanišč, če pa so kje drugod, naj se ne vračajo v domača pristanišča. Tudi inozemske ladje so sprejele nasvet, naj storijo isto.

Vseučilišče v Helsinkih je zaprto. Vladni zastopnik je v razgovoru s časnikarji dejal, da je finska vlada hvaležna Ameriki, Angliji, Franciji in skandinavskim državam za izraze sočutja s Finsko.

Bern, 12. oktobra. AA. Havas: »Neue Zürcher Zeitung« poroča iz Stockholma, da je včeraj pripela prva ladja z bežečimi Finci v Stockholmu. Na ladji je bilo 400 potnikov, večinoma mater z otroci. Med Finsko in Švedsko je živahen pomorski promet zaradi izpraznitve finskega prebivalstva.

Švedski in norveški protest v Moskvi

Helsinki, 12. oktobra. t. Na uradnih mestih potrjujejo vest, da nameravata norveška in švedska vlada napraviti diplomatski korak pri sovjetski vladi, naj ne krši nevtralnosti Finske, ker bi bila s tem ogrožena tudi nevtralnost ostalih skandinavskih držav.

Prav tako se potrjuje poročilo, da se je davi ameriški veleposlanik v Moskvi zglasil pri Molotovu na Kremlju in da je stavil nekaj vprašanj glede odnosa med Sovjet. Rusijo in Finsko.

Poljski veleposlanik v Moskvi, ki je sedaj s osebnim poslaništvom dopotoval v Helsinki, je povedal časnikarjem, da je sovjetska vlada zbrala

na finski meji mnogo vojaštva in da je bilo vfdeti predvsem ogromno število sovjetskega letalstva. V finskem vojnem ministrstvu pa do sedaj še niso sprejeli poročil o kakšnih izredno velikih zbiranjih sovjetske armade na finski meji. Navale temu pa je finska vlada odredila vse potrebno. Otroci, po številu 20.000, so danes zapustili Helsinki. Tudi druga mesta se praznijo. Postavljen je bil sbor prostovoljcev, ki šteje 100.000 mož in ki je prevzel varnostno službo.

Ameriško svarilo Sovjetski Rusiji

»Ako je Sovjetom mar dobrih odnosa z Ameriko ...«

Washington, 12. okt. AA. Havas: Snoči je finski poslanik Hjalmar Prokop bil sprejet v Beli hiši in zunanjem ministrstvu. Diplomatični krogi niso ničesar izjavili o tem obisku, vendar je gotovo, da ministrstvo za zunanje zadeve skrbno proučuje napetost odnosa med Sovjetsko Rusijo in Finsko. Za enkrat pa ne predvidevajo nobene koraka Zedinjenih držav v Moskvi, naj Sovjetska Rusija ne napade Finske.

Na merodajnih mestih pa so se nedvoumno izjavili, da trdno pričakujejo, da sovjetska Rusija ne bo kršila finske nevtralnosti, ako ji je kaj mar, da svojih odnosa z Zedinjenimi državami severne Amerike ne poslabša. Sovjetska Rusija naj pokaže nekoliko zdržnosti napram Finski, kajti sicer se zna zgoditi, da bo povzročila žaloigro, ki bo še večja od sedanje vojne. Finska živa v Ame-

Stališče Italije

Velika pozornost okrog potovanja novega italijan. poslanika v London
Göring bo skušal pridobiti Mussolinija za mirovno posredovanje

Rim, 12. okt. b. Novi italijanski poslanik na angleškem dvoru, bivši pomočnik ministra zunanjih poslov, Bastianini, je danes zjutraj odpotoval v London na svojo novo mesto. Na postajo ga je spremljal angleški poslanik v Rimu in višji uradni ministristva.

Iz diplomatskih krogov poročajo, da je njegov odhod, ki je bil že dvakrat odgojen, posledica Göringovega prihoda v Italijo. Diplomatski krogi spravljajo ta dva dogodka v zvezo s tem, ker se želi Italija informirati o vojnih namenih zaveznikov še pred prihodom nemškega maršala v Rim, kateremu se pripisuje velika važnost. Mislijo, da bo Göring prišel v Italijo zaradi tega, da bo osebno posredoval pri Mussoliniju za nemško mirovno pobudo, ker je jasno, da zapadni zavezniki niso pripravljene vzeti v obzir nemških zahtev, ki so bile javljene v zadnjem Hitlerjevem govoru.

Novi italijan. poslanik Bastianini bo sprejet na zelo svečan način. Za njegov prihod je že vse pripravljeno. Pri tej priliki angleški listi poudarjajo plodovito delavnost bivšega italijanskega poslanika v Londonu Grandija in izražajo upanje, da bo novi poslanik Bastianini nadaljeval njegovo delo.

V Italiji ni živežnih nakaznic

Rim, 12. oktobra. AA. (Stefani.) Italija za sedaj ne bo uvedla kart za živež v nasprotju z glasovi, ki so se pojavili v javnosti. Virginio Gayda pravi v Giornale d'Italia, da je uvedba takih kart odložena, ker so rezerve in domača proizvodnja zadostne za potrebe prebivalstva. Toda bodočnost je polna nevarnosti in negotovosti ter se je treba zato pripraviti za vsako morebitnost. Racioniranje življenjskih potrebščin, ki danes ni potrebno, bi se lahko nekega dne pojavilo kot obramben ukrep naroda.

riki sloves dobre države, ker je redno plačala svoje dolge in ker je zgrajena na naprednih demokratičnih ustanovah, ki so Američanom pri sre. Finska bi za Ameriko prav lahko postala to, kar je bila »mala junaška Belgija« v zadnji svetovni vojni. Ako pa sovjetom ni nič do dobrih odnosa z Ameriko, bodo seveda rušili Baltik dalje ter tako dosegli, da se bo vojna žaloigra razširila še na druge narode.

Litva pod Sovjeti

Moskva, 12. okt. AA. DNB: Moskovski tisk komentira sklenitev sovjetsko-litvanske pogodbe ter prinaša zemljevide z novo mejo. Nova meja poteka od južne meje Letonske mimo mesta Drisa, Swieciany, Kemeliski in Solečniki, ki pripada Sovjetski Rusiji. Na osnovi nove razmejitve pripada Vilna s koridorjem Litvi. Listi naglašajo predajo Vilne Litvi kot zgodovinski dokument prijateljstva med obema državama. Za Litvo pomeni ta pogodba popravo 20 letne krivice. Sovjetska pomoč pomeni zanjo garancijo za njeno narodno eksistenco. Sovjetska Rusija pa dobi novo orodje za svojo narodno obrambo, ki obsega sedaj vse Baltiško morje.

Moskva, 12. okt. t. Sovjetski listi javljajo, da bo na osnovi pogodbe med Litvo in sovjetsko Rusijo slednja poslala 20.000 mož stalne vojske, ki bo razdeljena na tri različne posadke po v pogodbi določenih litvanskih mestih. Tudi v Vilni bo stalna sovjetska posadka, katera številčna moč pa še ni bila določena.

Estonija

Tallin, 12. okt. AA. Reuter: Snoči je bil objavljen dodatni sporazum k paktu med Sovjetsko Rusijo in Estonijo. Sporazum se nanaša na razmejitve sovjetskih čet na estonskem ozemlju. Sovjetske čete bodo nastanjene na otokih Dagö in Osel ter na gotovih točkah obale, tako v mestu Hapsalu in okolici. Posebna letališča za sovjetske čete bodo zgrajena v Kusiku in Ketni, ki leži 38 milj južno od Tallina. Sovjetske čete ne bodo nastanjene v samem Tallinu. Za zgraditev pomorskih in letalskih oporišč bodo najeli estonske delavce in uporabili estonski material.

Sovjetska Rusija - Iran Vznemirjenje v Perziji

Teheran, 12. oktobra. AA. (Stefani.) Ze nekaj dni se mudi v Teheranu sovjetska trgovinska delegacija, da se pogovori zastran obnove trgovine med Sovjetsko Rusijo in Iranom, trgovine, ki je že leto dni ukinjena. V iranskih odgovornih krogih so rezervirani glede trajanja, vsebine in razvoja teh pogajanj.

Moskva, 12. oktobra. b. Moskovski radio potrjuje včerajšnje vesti o pojačanju garnizij na meji Irana in Turčije. Čete so večinoma motorizirane, njihovo število pa ni znano.

Sovjeti niso zasedli kitajskega Turkeстана

Moskva, 12. okt. AA. (DNB.) Agencija Tass zanika vesti o vkorakanju sovjetskih čet v Hsing-kjang (kitajski del Turkeстана).

Chamberlain odklanja Hitlerjeve mirovne ponudbe (Glej govor angleškega predsednika vlade na 3. strani)

Zemunska vremenska napoved: Zjasnitev v zahodnih krajih, pretežno oblačno sredi države in v vzhodnih krajih. Tam utegne še deževati. Temperatura brez posebne spremembe

Italija se ne bo pogajala s Sovjetsko Rusijo

Rim, 12. oktobra. t. V rimskih službenih krogih naglašajo, da se popolnoma brez osnove vse vesti, ki so se širile včeraj in danes, da bo namreč v kratkem prišlo do diplomatskih razgovorov med

Italijo, Nemčijo in Sovjetsko Rusijo. Italija nima s Sovjetsko Rusijo nobene pogodbe, ki bi ji nalagala dolžnost, da se z njo posvetuje o političnem položaju. Razgovori bi bili torej brezpredmetni.

Chamberlain odgovarja Hitlerju

Angleški ministrski predsednik pravi, da »bo šla vojna dalje, dokler ne bo vzpostavljen utrjen mir, varen pred novimi nasilstvi«

London, 12. oktobra. t. Ministrski predsednik Chamberlain je imel danes v spodnji zbornici svoj že več dni napovedani govor, v katerem je odklonilno odgovoril na nemške mirovne predloge. Predsednik angleške vlade je dejal, da ni mogoče govoriti o miru, dokler nemška vlada ni dala zanesljivih in otipljivih jamstev, da bo držala svoje obveznosti. Mir mora biti za vedno utrjen. Dokler za takšen mir ni jamstev, se mora borba nadaljevati. Zbornica, ki je bila polno zasedena, je Chamberlainovo izjavo bučno pozdravila.

V začetku svojega govora je Chamberlain dejal, da je zadnji teden v spodnji zbornici omenil, da sojevska-nemška pogodba vsebuje nek migljaj, da je treba pričakovati mirovne ponudbe od strani Nemčije. Pri tej priložnosti je dejal, da bo takšne predloge vlada proučevala zelo resno skupno z dominionskimi vladami imperija in z vlado Francije. In res, medtem je že nemški kancler imel svoj govor, angleška vlada pa se je posvetovala z vladami, ki jih je navedla.

Sedaj je moja naloga, da povem, kakšno je stališče angleške vlade.

Preden pa bom to storil, moram priključiti v spomin vse osadje, na katerem se odraža vojna nemške mirovne ponudbe. V mesecu avgustu je bila angleška vlada v pisni in ustni zvezi z nemško vlado z ozirom na Poljsko. Jasnje je bilo, da je bil položaj skrajno resen, toda mi smo bili iskreno prepričani, da je še mogoče priti do mirne rešitve, ako nikdo ne bo dregal v človeške strasti. Prepričani smo bili, da ima nemška vlada moč — samo ako bi bila to hotela —, da vpliva na svoje prijatelje v Gdansk, da napetost zmanjšajo in tako ustvarijo prave predpogoje za mirne in trezne razgovore.

Hitler je izrazil željo, da bi se odnošali med Nemčijo in Anglijo izboljšati, kakor hitro bo rešeno poljsko vprašanje. Angleška vlada je jasno izpovedala, da bi vsako nasilno reševanje poljskega vprašanja sprožilo z naše strani dolžnost, da izpolnimo svoje obveznosti napram Poljski. Kakor je vsem vsem znano, ti napori naše vlade, da prepreči vojno in uporabo sile, so bili jalovi. Chamberlain je nato navedel pizove, ki so jih izdal Roosevelt, belgijski kralj, nizozemska kraljica, sveti oče papež Pij XII., Mussolini. »Jasno je,« je nadaljeval Chamberlain, »da je bil Hitler odločen, da gre v vojno proti Poljski. Naj je bila njegova želja, da pride do boljše sožitja z Anglijo, še tako odkritosrčna, vendar ni bila zadostna, da bi ga bila prepričala, naj odloži napad na svojo sosedo.«

Nato je Chamberlain opisal potek nemškega vdora na Poljsko ter gorje, ki je nastopilo v tej opustošeni deželi.

V protislovju s vsemi svojimi dejanji, o katerih se sedaj Hitler hvali, da jih je izvedel, in po strašnem nasilstvu, ki je stalo dragocena življenja tolikim Poljakom in Nemcem, ki so bila žrtvovana samo zato, da bi nasilno njega želja, da se uporabi sila, pa prihaja sedaj isti nemški kancler in nam ponuja svoje predloge. Ako je še obstajalo upanje, da bomo v teh predlogih tudi našli vsaj neke poskuse, da hoče popraviti storjeni zločin proti človečanstvu, ki je sledil v tako kratkem času krstiti pravice češkoslovaškega naroda, moramo sedaj izpovedati svoje razočaranje: poljsko državo in poljske državljane zasramuje... In Hitler pristavlja, da spada tisti del Poljske, ki je zasedel, v nemško interesno območje in da se bo to vprašanje uredilo samo sporazumno med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo. Končno oblikovanje poljskega ozemlja in vprašanje obnove poljske države se po Hitlerjevem mnenju ne more odločiti s vojno na sahodu, marveč edino le po Nemčiji in Sovjetski Rusiji.

Potemtakem smemo misliti, da so mirovni predlogi, ki nam jih Hitler sedaj ponuja, osnovani na zahtevi, da naj mi enostavno priznamo njegovo zavojevanje, kakor tudi vsako pravico, da še naprej dela kar hoče s zavojevanim narodom.

Za veliko Britanijo je nemogoče sprejeti takšen temelj, ako hoče ohraniti svojo čast in ako želi ostati pri svojem cilju, da se namreč morajo med-

narodni spori reševati s pogajanj, ne pa s silo. Chamberlain je nato rekel, da noče omeniti obljub, ki jih je Hitler v svojem govoru dal sojeznim državam, da bo spoštoval njihove meje. Te države same vedo, koliko so vredne takšne obljube. Spomnijo naj se samo na podobne obljube dane v bližnji preteklosti.

»Ne morem pa preiti,« je rekel Chamberlain, »Hitlerjevega preloma načel, ki jih je dolgo pridigoval. V Nemčijo je vključil mnogo milijonov Poljakov in Čehov, čeprav je mnogokrat zagovarjal nasprotna načela. S Sovjetsko Rusijo pa je sklenil pakt potem, ko je premnogokrat napadal boljševizem.«

Chamberlain je nato opozoril, »kolikokrat Hitler ni držal dane besede« ter je nadaljeval: »Čista resnica je, da po naših dosedanjih izkušnjah danes ni več mogoče verjeti v besedo sedanje nemške vlade, besedo, ki je nikdo ne podpira. Naša politika ni, da bi Nemčijo izločili iz mesta, ki ji v Evropi gre, Nemčijo namreč, ki bo živela v lepe in zaupanja polnem razmerju z drugimi narodi. Nasprotno, mnenja smo, da ne bo mogoče odstraniti svetovne krize, ako se ne vzamejo v poštev vse upravičene težnje in potrebe vseh narodov. Kadar bo prišel čas, ko bomo delali nov mir, si bo angleška vlada v svesti, da ni upanja, da bi nastal nov svet, ako se ne posreči, da ne pridemo s pomočjo razgovorov in sporazumov do uresničitve teh teženj in potreb.«

Anglija ni šla v vojno s namenom, da se mašuje, ampak, da brani svojo svobodo. Toda ne samo svoboda malih narodov nam je pri srcu. Tudi svoboda Velike Britanije in njene imperije je v nevarnosti, svoboda Francije in sploh svoboda vseh narodov, ki svobodo ljubijo. Ako gledamo v bodočnost, že sedaj vidimo, da bodo prišle velike spremembe, ki bodo pustile za seboj svoje sledove. Vsi narodi bodo morali storiti svoje.

Anglija dobro ve, da bosta v vojni med velikimi državami zmagovalec in premaganec oba utrpela velike izgube. Toda če bi se podvrgli zlu, potem bi bilo vsako upanje na boljše izidno in bi bile uničene vse življenjske vrednote, ki so skozi stoletja jamčile za napredek človeštva.

V vojni tudi ne iščemo dobičkov. Od nemškega naroda ničesar nečemo, kar bi žalilo njegovo čast. Naš edini cilj ni, da dosežemo zmago, ampak mi gledamo dalje naprej v bodočnost.

Vprašanje obnove ČSR

V Italiji pravilo, da obnova ČSR ni med vojnimi cilji zaveznikov

London, 12. okt. t. V spodnji zbornici je pomočnik zunanjega ministra Butler odgovoril na vprašanje, če se je angleški vladi že prijavila kakšna češkoslovaška vlada, da vladi Nj. Vel. ni ničesar znano o obstoju kakšne češkoslovaške vlade. V političnih krogih to izjavo tako, da obnova češko-slovaške države še za enkrat ne spada med vojne cilje Velike Britanije. Na drugi strani pa opozarjajo na dejstvo, da je angleška vlada priznala slovaškega konzula, ki je bil od slovaške vlade

odstavljen, ker je protestiral proti zasedbi Slovaške po Nemcih, kot pravomočnega zastopnika slovaške države.

Kdo pa je ovira za dosego takšnega mira? Nemška vlada, in edino nemška vlada. Nemška vlada je bila tista, ki je s svojimi ponovljenimi nasilnimi napadi oropala Evropo miru ter udarila v srca vseh njenih sosed obutek nevarnosti, ki nikoli ne mine, in strahu, ki vedno traja. Vesel sem, da vlada v tem pogledu popolna soglasnost med francosko in angleško vlado. Chamberlain je nato navedel nekaj posnetkov iz govora francoskega predsednika vlade. Navedel je tudi, da je bil na obisku v Londonu poljski zunanji minister Zaleski in da vlada popolni sporazum med obema vladama.

Na koncu svojega govora je Chamberlain še enkrat posnel stališče angleške vlade do Hitlerjeve mirovne ponudbe ter nadaljeval, da je Hitler zavrnil vse pomirjevalne poskuse, dokler da ni pobil Poljske, kakor je prej pobil Češkoslovaško. Mirovni pogoji, ki začnejo z zahtevu, naj priznamo storjene krivice, niso sprejemljivi. Pa čeprav bi bilo v Hitlerjevih pogojih nekaj stvarnega, kar bi dalo upanje, da bo storjena krivica popravljena, moramo še vedno vprašati, kakšna stvarna jamstva nemška vlada daje in s kakšnimi stvarnimi sredstvi želi prepričati svet, da bo prenehala z napadanjem, da bo držala dane besede. Za sedaj ne moremo nemški besedi nič več zaupati. Samo dejanja nas še morejo prepričati. Besede ne več. Dejanja morajo priti, preden Anglija in naš junaški prijatelj Francija prenehata z vojno. Ko bo zaupanje sveta v Nemčijo obnovljeno, šele potem bomo reševali vprašanja, ki so bolela. Samo nemška vlada ima možnost, da ta predpogoji izpolni. Pred izbiro stoji, da ali s stvarnimi dejanji dokaže, da bo držala besedo in svoje obveznosti, ali pa da traja vojna dalje. Naj Nemčija izbere!

Sovjeti na Poljskem

Usmrtitve, talci, aretacije...

Pariz, 12. okt. d. Francoski tisk poroča, da je sojevske vojaško poveljstvo že dolgo časa pripravljalo vpad na poljsko ozemlje. To dokazuje tudi izredno veliko število tovornih avtomobilov, pa tudi navadnih osebnih, ki so edili sojevskeim okupacijskim četam, vseoko naloženi s propagandnim materialom v poljskem jeziku. Te avtomobile so spremljale posebne propagandistične čete, ki so imele nalogo, da v zasedenem ozemlju porazdele na milijone oglasov, listov in knjig v namen komunistične propagande. Medtem ko so raz-

deljevali ta propagandistični material, je sproti tiskala mala tiskarna, ki so jo vozili s seboj, še drug material, ki je služil trenutnim potrebam. Vilno je bil ves takoj po zasedbi preplavljen s komunističnim propagandnim materialom. Kinematografi, ki so jih s seboj vozili na avtomobilih, so proizvajali prizore iz boljševiškega življenja in življenja Stalina ter Lenina. Zvočniki so razširjali govore, v katerih se poveljuje Stalin kot »najboljši oče narodov«.

Organi čke pa so sledili vsej tej propagandi. Opazovali so odziv pri občinstvu, pričeli takoj preiskave, sestavili seznam osebe, ki so bile komunistu nasprotni, vdrali v hiše in napravljali hišne preiskave, zaprti takoj ogromno število talcev in jih poslali v koncentracijska taborišča ali pa v sojevske ječe. V vsem zasedenem ozemlju so se takoj ustanovili sovjeti iz vojakov in kmetov, katerim so zaenkrat dovolili, da ropajo imetje premožnejših sootanovalcev. Na mnogih krajih so bile takoj na mestu izvedene usmrtitve duhovnikov, župana in uglednejših predstavnikov javnega življenja.

Moskva, 12. oktobra. AA. (Havas.) V zapadni Belu Rusiji so v teku priprave ter se sestavljajo liste za volitve poslancev v sovjet, ki naj se sestane 22. oktobra in izglasuje priključitev zapadne Bele Rusije k Sovjetski Rusiji. Ozemlje je razdeljeno na volivne okraje po 5000 prebivalcev in glasovalna mesta po 1000 prebivalcev v mestih in 500 v vaseh. Vsi državljani, ki so dokončali 18. leto, imajo aktivno in pasivno volilno pravico brez ozira na plemo, vero, polt, rod in poklic.

Pred novo papeževo okrožnico

Castel Gandolfo, 12. oktobra. AA. (Havas.) Sv. oče Pij XII., ki bi se moral vrniti v Vatikan 16. t. m., ostane v svoji poletni rezidenzi do konca t. m. ter se vrne v Vatikan kvele 29. oktobra, ko bo prisostvoval proslavi Kristuša Kralja in konsakraciji misijonskih škofov v baziliki sv. Petra. Smatra se, da se bo sv. oče vrnil v Vatikan istega dne, ko bo objavljena njegova eniklika.

Novi kardinali

Castel Gandolfo, 12. oktobra. AA. (Havas.) Sv. oče Pij XII. je imenoval za kardinala arhidijakona bazilike St. Marie Magiore Berga namesto umrlega kardinala Doleja.

Vatikan, 12. oktobra. AA. (Stefani.) V dobro poučenih krogih izjavljajo, da bo papež sklical v začetku novembra konzistorij kardinalov. Pri tej priložnosti bo imel nagovor. Izvedelo se je tudi, da bodo na seji konzistorija imenovani novi kardinali.

Novi misijonski škofje

Vatikan, 12. oktobra. AA. (Havas.) Te dni priše v Rim 12 misijonskih škofov, ki jih bo sv. oče posvetil 29. oktobra. Novi kitajski škof Tien priše v Rim jutri, tam pa se že nahaja en škof zamorec ter Francoz La Requin, škof v Japanju na Kitajskem, ter bodoči mehiški škof.

Problemi demokracije v vojni

V znani angleški reviji »Times Literary Supplement« je izšel članek, ki je dovolj zanimiv sam po sebi in ki postane še dosti bolj zanimiv, ker je izšel v sedanjem času v časopisu ene vojskujočih se držav. Pisec v njem razpravlja o filozofskem in moralnem stališču, ki ga zavzema angleška demokracija nasproti sedanji vojni. Pisec pravi:

»Misleči človek v Angliji stoji danes pred strašnim paradoksom. Znaide se v borbi proti političnemu sistemu, ki se mu zdi nečloveški; ta borba pa zahteva uporabo najbolj nečloveške borbene metode, ki jih je človeštvo kdaj poznalo.

Duhovna nevarnost za demokracije je v tem, da bi moge zapasti v zmoto, ki jo je izrazil Lucretius — Propter vitam vivendi perdere causas — da zaradi življenja izgubijo to, za kar se izplača živeti. Prav strah pred to izgubo vsega, kar dela življenje življenja vredno, je bil končni razlog, da je bila Nemčiji napovedana vojna. Toda ta nevarnost je pregnana samo, da nam zopet grozi v drugi obliki. Kajti takoj nastane vprašanje, ali in koliko je mogoče, da stopi demokracija v totalitarno vojno in še ostane demokracija.

Nekaterim se gotovo zdi to vprašanje preprosto. Demokracija postane totalitarna za čas vojne in po zmagi zopet postane demokracija. Toda to ni tako preprosto. Čeprav je demokracija v veliki meri sistem politične mašinerije, je vendar tudi nekaj več kot to. Ako ne delamo z njo pravilno, ta mašinerija ne bo dolgo pravilno delala. Saj je tudi izraz, čeprav nezadosten izraz religioznega prepričanja in načina življenja.

Pisec poudarja nadalje, kako nujni sta za demokracijo strpnost in svoboda izražanja:

Demokracije zastopajo (res da ne dovolj popolno) načelo, da je edino ustvarjalna borba borba mnenj, t. j. duhovni boj, ki edini more zgraditi novi Jeruzalem. Nevarnost in skušnjava zanje je, da v poskusu, ubraniti se totalitarne vojne z enakimi sredstvi, pozabijo svoja načela. Kadar je velik narod organiziran za vojno, je vedno blizu misel, da bi se uvedel »moratorij« za svobodo govora in izražanja; in tudi demokratski vladi je v takih časih težko verjeti, da bi bilo vredno poslušati še kako mnenje ali prepričanje razen njenega. Cenzura mora biti; vendar je bistveno za notranje življenje stvari, ki jo zastopajo, da bi demokracije nikoli ne nehale smatrati kakršnokoli omejitve svobode izražanja za zlo. Kajti svoboda izražanja je najvažnejša demokratska svoboda.

Veliko močnejša volja kot kdaj poprej bo potrebna, da prenese to vojno, in prav tako bo potreben mnogo večji napor domišljije, da vpostavimo in vzdržimo psihološke in duhovne predpogoje za pravičen in trajen mir. Nova vojna bo zgolj katastrofa za človeštvo, ako se ne konča z novim mirom. Zaradi tega je tako važno, da bi razlika, ki jo dela g. Chamberlain med nemško vlado in nemskim ljudstvom, ne bila zabrisana ali zmanjšana. Od tega razlikovanja zavisí možnost pravičnega in trajnega miru.

Pisec zaključuje svoj članek s citatom velikega mističnega angleškega pesnika Williama Blakea:

»Znova in znova opisuje pesnik v veliki »Človeški drami« padec človeštva z nekaj besedami: »Postali so to, kar so gledali.« To je nevarnost, ki ogroža narod, ki se bori za svobodo. Ne smemo postati to, kar vidimo. Upreti moramo oči prav tako trdno v veliko Dobro svojih sovražnikov kakor na veliko zlo, ki jih sedaj oklepa. Vsakemu od nas živi v srcu spomin na kakega nemškega prijatelja, poštenega, velikodušnega, domoljubnega, hitrega v obdobju, hitro ganjenega, ki ima po rojstvu pravico živeti v plemenitejšem svetu, kakor je naš. Spominjajmo se ga.

Svet je trd. Posameznik velja tako malo, ogromni mehanizem tako mnogo. Naša dolžnost je, da se upremo mehanizaciji, kjer le moremo. Če bomo delali to, bomo delali za demokracijo, katere temelj je prepričanje, da člani družbe niso abstraktne enote, temveč žive osebe. Posamezni človek je, ki pozna žalost in veselje, ki doživlja in se uči, ki se kesa, ki odpušča, ki mu odpuščamo. Ako ne obdržimo moči, da vidimo človeka kot takega, je naš svet svet iluzij in smrti. Ako vidimo človeka, ako smo odločeni, ne pozabiti ga, vidimo tudi Nekoča, ki je mnogo večji od njega, in če prenehamo gledati Njega, prenehamo biti.«

Švicarski isti prekinili vse zveze s komunisti

Zeneva, 12. okt. l. Švicarski socialisti so danes na svojem letnem zborovanju sprejeli sklep, da prekinjejo vse zveze s komunisti. V tozadevnem proglasu na svoje članstvo poudarjajo, da so do te odločitve prišli zaradi tega, ker so nekateri komunistični listi odobravalii vdor sojevske vojske na Poljsko. V proglasu tudi pravijo, da komunisti odslej ne morejo biti več predstavniki švicarskega delavskega razreda. Na zborovanju je govorilo več socialističnih govornikov in govornikov sorodnih političnih skupin (demokrat), ki so vsi najostreje obsojali politično smer švicarskih komunistov.

Rim, 12. okt. l. Novi italijanski poslanik pri angleški vladi Bastianini je danes odpotoval iz Rima in odšel v London na svoje službeno mesto.

Helsinki, 12. okt. l. Mornariško poveljstvo je izdalo ukaz, da se morajo vse trgovske ladje umakniti v zahodna pristanišča.

Pomorska vojna

Angleška, francoska in nemška poročila

Berlin, 12. okt. AA. DNB. V toku ukrepov, ki jih je vojna mornarica izvedla zaradi kontrole trgovskega prometa v Severnem morju, so nemške lahke vojne ladje ter tudi nekatere težke prodirle celo do severnega dela Severnega morja. Lahke vojne ladje so ustavile veliko število trgovinskih ladij ter izvršile kontrolo tovorov. Nemške težke ladje so šlele to akcijo. Nemška mornarica se ni spopadla s sovražno mornarico, ki je bila poslana proti nemškim vojnim ladjam. Nemška izvidniška letala so opazila sovražnikovo mornarico ter takoj sporočila svojim predpostavljanim, da se angleška mornarica nahaja zapadno od norveškega meridionala. Takoj po sprejemu teh vesti je več letalskih eskadril odletelo, da bombardira angleško mornarico. Navzile težkim vremenskim razmeram so nemška letala v nizkem letu dospela na omenjeni kraj ter napadla v bližini otoka Cetland angleške vojne ladje ter začela metati na njih bombe navzile obstreljevanju angleškega topništva. Dve močni eksploziji ter požari dokazujejo, da so nemške bombe zadele angleške ladje. Po končanem bombardiranju so se nemška letala vrnila v svoja oporišča. Ta napad nemških letal je bil tako močan, da se v zgodovini letalstva ne pomni podobnega napada. Izgube nemškega letalstva so bile minimalne. Angleško topništvo ni povzročilo nobene škode. Pri povratku pa sta se morali 2 letala spustiti na nevtralnem ozemlju. Na osnovi tega našega uspešnega leta se lahko s pravico trdi, da nemške pomorske in letalske sile gospodarijo nad Severnim morjem, kjer doživlja sovražnik vsak trenutek resne neuspehe. Istotako se vidi, da nemško letalstvo dosega pri svoji akciji severno in zapadno obalo Anglije, tako da lahko vsak trenutek napade sovražnika v Severnem morju. Na osnovi vsega tega se jasno vidi, da je nastal čas, ko angleška mornarica v nobenem primeru ni več gospodarica Severnega morja.

London, 12. oktobra. t. Vrhovna admiraliteta objavlja naslednje uradno poročilo. V odgovor na ponavljajoča se poročila o nemških zračnih napadih na angleške vojne enice javljamo, da angleško brodogradništvo ni trpelo nobene škode in da nobena oseba ni bila poškodovana. Zadnji napad nemških letal je trajal 5 ur. Nad 100 bomb je bilo vrženo. Ena salva je padla blizu neke angleške vojne ladje, tako da so jo pri eksploziji zadeli vodni curki. Druge pa so padle v morje kilometre daleč od angleških vojnih ladij.

London, 12. okt. AA. Reuter: Po zanesljivih vesteh se nahaja nemška križarka »Admiral Scheer« v južnem delu Atlantskega oceana. Ker se kapitan zaveda nevarnosti, ki bi nastala, ako bi uporabil radio, ker bi s tem izdal svoj položaj, križarka ne daje nobenih poročil, ter ne more priti v zvezo z nemškim mornariškim ministrom. Na križarki imajo verjetno še precej olja in goriva, kar ji omogoča akcijski krog 10.000 milj. Toda ako križarka ne bo imela možnosti v kratkem preskrbeti se ponovno z gorivom, so izgledi, da bi pobegnila, zelo majhni.

Angleži ujeli nemški parnik

London, 12. okt. t. Reuter javlja, da so angleške vojne enice ujele nemški parnik »Cap Norte«, ki ima 13.650 ton in je bil na potu iz Pornambuco v Braziliji neznanokam. Ujele so ga v južnem Atlantiku. Vozil je petrolej. Namenjen je bil baje v Vladivostok.

Pariz, 12. okt. AA. Havas: Francoska mornarica je na polju gospodarske blokade dosegla do 10. oktobra sledeče uspehe: Skupno je bilo zaplenjeno 150.000 ton blaga in predmetov, ki spadajo pod kontrabando. Od tega odpade 40 tisoč ton na razne rude, 40.000 ton na življenjske potrebščine in 30.000 ton na tekoče gorivo.

PROF. JOŽE PLEČNIK

ČASTNI ČLAN LJUBLJANE

NJEGOVO DELO ZA LJUBLJANO BO IZSLO V POSEBNI KNJIGI USTANOVITEV NAGRADE PROFESORJA JOŽETA PLEČNIKA

Ljubljana, 12. aprila.

Na nocojšnji seji mestnega sveta ljubljanskega je imel župan g. dr. Juro Adlešič naslednji govor: Visoki mestni svet! Domači in tuji občini nas blagrujejo ter nam s odkritim občudovanjem hkrati bolj ali manj prikrito zavidajo, da so v Ljubljani najtežavnejši problemi naglo in tako rešeni, kakor jih drugje ne morejo pripeljati do lepšega in boljše zaključka niti po več let trajajoča proučavanja, študijska popotovanja, ankete in natečaji. — Spominjam Vas samo na 12 let trajajoče prizadevanje za šablonsko mrljiško vežo in na lepoto, združeno s pieteto naših žal. Zato nam prigravljajo in nas prosijo, naj vsaj obelodanimo dela našega prof. Plečnika, tega uspešnega učitelja graditeljev ter umetnikov in obrtnikov najrazličnejših strok ter vzornika vsem blagim ljudem in dobrim občanom.

Tu in tam nas opozarjajo na prizadevanja vladarjev, kako bi pridobili našega umetnika; tako globoko je občudovanje, tako trdno je zaupanje v našega rojaka in mojstra, da je povsod stalen refren: »O, kaj bi pri nas napravili, če bi imeli Vašega Plečnika!«

Tudi mi se zavedamo, da je najplemenitejši sloves našega mesta — ime Plečnik. Tako s ponosom poslušamo pohvale Ljubljani, toda tem prijetnim občutkom se vselej pridruži tudi — slaba vest...

Vprašajmo se: Ali smo vedno tudi mi tako sodili o svojem velikem rojaku —

ali smo kdaj skušali izmeriti in oceniti njegove zasluge za lepoto in za zdrav napredek našega mesta —

ali vsaj od daleč slutimo, da je Plečnikova umetnost tista luč, ki se bo v njej blestelo ime Ljubljane od roda do roda v močnejšem sijaju!

Vse pohvale, ki jih s ponosom sprejemamo — ne za svoje, temveč za njegove zasluge — so zato obenem tudi opomini, zakaj svojemu rojaku še nismo izkazali dolžnega mu spoštovanja.

Od Barja do Dravlj in Ježice ter od Rožnika do Žal in Sv. Križa pa gori do Gradu, ki nam ga ustvarja v prelepo krono Ljubljane in Slovenije — v močeno slovensko Akropolo — povsod nas dokazi njegove vedno poštreno ljubezni do

rojstnega kraja prepričujejo o Plečnikovi Ljubljani.

In kakor nekdanj cesarski Dunaj in kraljevska Praga s hvaležnostjo razkazujejo svoja dela našega rojaka, tako je njegova blagoslovljena roka razpisno darežljivo okrasila Slovenijo od Rakeka do Bogojine z najlahtnejšimi dragulji in je mojster bogato obdaroval Jugoslavijo do Zagreba in Osljeka ter čez Beligrad tja do slavni Aten sv. Vlah ob sinjem Jadranu z razodeti svojega, od Boga navdahnjenega duha, ki vse v Bogu išče in vse v Bogu najde!

Gospodje predstavniki ljubljanskega mesta, nikakor ne moremo in tudi ne smemo več odlašati s častjo, ki smo jo sto in stokrat dolžni najbolj zaslužnemu občanu, g. Jožetu Plečniku, rednemu profesorju arhitekture na vseučilišču kralja Aleksandra I.

Od srca radi bi sicer še nadalje stregli skromnosti, ki je znamenje veličine duha tudi pri našem rojaku, toda očitki nerazumevanja in nepojmovanja njegovih dobrotljivih zaslug se od dne do dne ponavljajo in opominjajo vsaj k najmanjšemu odplačilu dolga, ki Ljubljana vsega nikdar ne bo mogla plačati, postajajo z vseh strani tako pogosti, da bi zaradi še nadaljnjega odlašanja izrazov hvaležnosti trpel — ugled našega mesta.

Teh očitkov ne smemo več trpeti tudi zato in prav zato, ker je tudi vseučiliški profesor Jože Plečnik — Ljubljančan, kar tudi čuti in dokazuje, kakor nikdo drugi!

Da ohranimo glavnemu mestu Slovenije sloves srčne kulture, ki veleva, da častimo svoje zasluge, ne more in jim izkazujemo hvaležnost, zato smo po najsvetlejšem vzgledu mojstra samega, ki si ob vsaki priliki prizadeva za povičanje svoje navedbe Ljubljane, tudi mi naposled že prisiljeni, da damo glasno in slovesno duška svojim tako dolgo zadrževanim in zaradi samega globokega spoštovanja njegove ponižnosti in skromnosti prikrivanim čustvom.

Ob triletnici našega dela za Ljubljano sem v imenu nas vseh podal na naši seji 22. decembra lanskega leta izjavo, ki ste jo vsi odobrili:

»Izrekamo svojo resno in trdno voljo, da uredimo tudi one osnutke tega velikana umetnosti,

ki jih prejšnja in sedanja mestna uprava zlasti zaradi premajhnih sredstev uresničiti niso mogla.«

Ta izjava naših resnih prizadevanj za uresničenje vseh osnutkov mojstra mi nalaga naslednji nujni predlog, katerega kakršnokoli nadaljnje utemeljevanje boste gotovo vsi smatrali za nepotrebnost:

Visoki mestni svet prosim, da sklene po § 17. zakona o mestih:

»Mesto Ljubljana za zgledno poštrenovalno ljubzen od rojstnega kraja, ki z njo ureja in zida domačo, lepo, zdravo in zadovoljno Ljubljano, ter za spodbudne vzore in plodonosne nauke gradbenim ter drugim umetnikom in obrtnikom gospoda Jožeta Plečnika, rednega profesorja arhitekture na univerzi kralja Aleksandra I. in rednega člana Akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani, iz hvaležnosti izvoli za svojega častnega člana.«

Naj živi v zdravju in sreči častni član mesta Ljubljane gospod Jože Plečnik v čast rojstnega mesta in v slavo domovine!

K temu nujnemu predlogu blagovolite sprejeti še dodatni predlog:

»Mestna občina ljubljanska zbere z dovoljenjem svojega častnega člana, gospoda vseučiliškega profesorja Jožeta Plečnika njegovo delo za Ljubljano v posebni knjigi ter jo njemu posvečeno obelodani.«

Mestni svet ljubljanski je sprejel tudi še naslednji predlog:

»Ustanovitev Nagrade prof. Jožeta Plečnika za dijake arhitekture naše univerze. Nagrada bo podeljena vsako leto za najboljšo delo za Ljubljano in je namenjena za študijsko popotovanje — po vzoru tujih Rimskih i. dr. nagrad.«

Vsi predlogi so bili soglasno sprejeti.

Takšnele razdejanje je povzročila bitka za Modlin v Modlinu, ki je trdnjava ob izlivu Buga v Vislo, severno od Varšave

Carški dragulji izginiti s Poljske?

Iz Bukarešte poročajo 10. oktobra: Poljski zlati zaklad, ki so ga na carinski postaji Ileidarpaša pri Istanbulu preložili iz ladje, prišedši iz Konstance, na libanonski ekspresni vlak, da ga pripeljejo v Sirijo, vsebuje svojo skrivnost. Ali je v zabojih, ki vsebujejo poljsko zlato, tudi bajeslovni kronski zaklad poslednje carjeve družine? Ali je vmes tudi krona carice Katarine, ki je okrašena s 4963 demanti? In ali je zraven slavni »Orlov«, ki je krasil žezlo Romanovih in ki je eden najdragocenejših demantov sveta, čigar zgodba je že kar roman?

Zadaj za Trgom Pilsudskega v Varšavi je Poljska banka. Ondi je bil spravljen in zavarovan z vsemi pripomočki moderne tehnike, dragoceni kronski zaklad Romanovih, ki je leta 1923 prišel v last poljske države. Leta 1923 so bila namreč pogajanja med Moskvo in Varšavo glede na preračunavanje škode poljsko-ruske vojne. Sovjeti so bili slednjič pripravljeno izročiti Poljakom za njih zahteve del carskega zaklada in sicer do leta 1938. Ta doba je pretekla, tako da so ostali dragulji, ki so vredni približno 1 milijardo in 500 milijonov dinarjev, kot lastnina poljske države. Vprav pred meseci je bil v Varšavi nov pregled inventarja. Zaklad sestoji še iz carske krone, ki je razlomljena na sedem kosov, iz trovrsne demantne ogrlice carice Marije Feodorovne, iz državnega jabolka, iz žezla in krone Aleksandra II., ki ima obliko dveh razdeljenih polkrogel. Če bi se potrdile govorice, da so Poljaki te dragocene umetnine odpeljali s seboj, je težko misliti kaj drugega, ko da ta, sedaj brezdomovinski zaklad, tudi v Siriji ne bo našel obstanka, marveč bo nastopil pot preko Oceana. Bržkone ga bo doletela usoda mnogih drugih umetnin evropske kulture, kakršna je doletela slike Rubensa, van Dycka, Rembrandta, Raffaela itd., ki so presle v roke ameriških magnatov.

Koliko Nemcev bodo preselili

Po nemškem štetju živi v Estoniji 20.000 Nemcev, v Letoniji 65.000 in v Litvi 30.000 — skupaj torej 115.000 v baltiskih državah. Večina so to potomci onih ljudi, ki jih je nemški viteški red naselil v teh pokrajinah. Pod vladno carske Rusije so postali zelo premožni veleposelniki in so bili znani pod imenom »baltiški baroni«, ki so služili na ruskem dvoru, v armadi in v državni upravi. Toda po končani svetovni vojni je tudi v baltiskih državah agrarna reforma vzela večino njih posestov, tako da so posledje živeli v dokaj skromnih razmerah. Ni pa misliti, da bi vsi hoteli preseliti se v Nemčijo. Mnogi jih bo ostalo in se skušalo prilagoditi novim razmeram. Nemčija namerava baltiske Nemce naseliti po poljskem ozemlju.

V sovjetski Rusiji živi še kakih 350.000 Nemcev, k temu je treba prišteti še tudi one Nemce, ki žive v Voliniji in Galiciji, ki je sedaj pripadla boljševikom. Verjetno bodo v teku časa tudi ti Nemci izseljeni na poljsko ozemlje.

Nov muzej na Švedskem

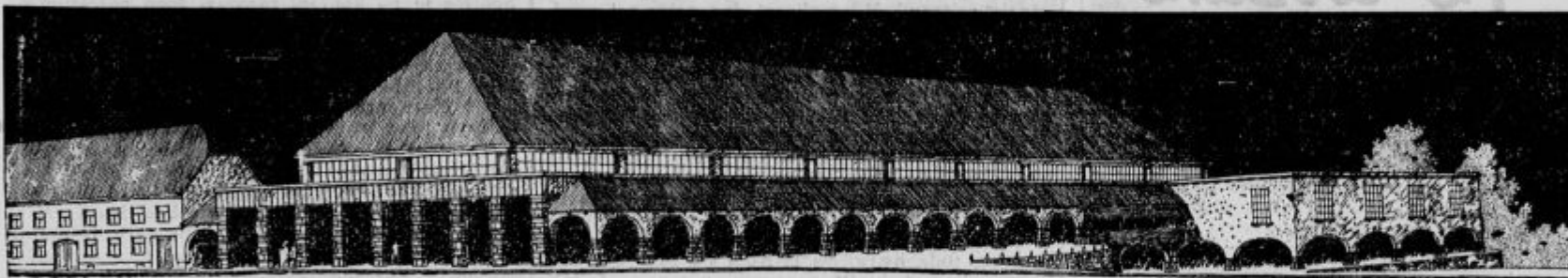
V švedskem mestu Mora v Dalekarliji so nedavno otvorili nov muzej. Imenuje se »Muzej Andersa Zorn« v spomin na slavnega švedskega slikarja in portretista; večje število njegovih slik visi v tem novem muzeju.

Španska se obnavlja

V Amposti (v pokrajini Taragona) so pred nekaj dnevi slovesno izročili prometu nov višji most, ki je s svojo dolžino 134 metrov, najdaljši most v Španiji.

Nova tržnica v Mariboru

Odgovarjala bo vsem modernim potrebam - Načrt je izdelal mariborski arhitekt inž. Černigoj - Zgrajena bo na Vodnikovem trgu

Maribor, 12. oktobra.

Mariborčani so že dolgo sem pogrešali velike in moderne tržnice. Nujno pa je postalo vprašanje tržnice s trenutkom, ko je bil reguliran Glavni trg, ki je z novo ureditvijo postal kot tržišče nemogoč. Zato so se pa tudi takoj po regulaciji Glavnega trga pojavila stremeljenja po zgraditvi tržnice, ki je nekaj časa močno zaposlevala nepotrpežljivi del javnosti, ki je skonstruiral zdaj ta, zdaj drug načrt in prostor, kjer bi se naj tržnica zgradila.

Mestna občina se ni dala zapeljati od raznih glasnih predlagalcev, marveč je resno pretresala vprašanje prostora za javno tržnico. Delo je rodilo uspeh in na svoji današnji seji je mestni svet sprejel in odobril načrt, da se tržnica postavi na prostoru med Koroško cesto, Minoritsko ulico in Vodnikovim trgu. S tem je borba za prostor tržnice končana in napravljen odločilen začetek, ki naj kmalu dovede do zgraditve tržnice, kakršno Maribor kot moderno mesto potrebuje.

Kakšna mora biti moderna tržnica

Mestni gradbeni odbor je o idejnih načrtih, ki jih je izdelal znani in upoštevani mariborski arhitekt inž. Černigoj, razpravljal že na svoji seji dne 26. maja t. l. in jih odobril ter sklenil, da se predloži mestnemu svetu v odobritev. Inž. Černigoj je načrtom priložil tudi tehnično poročilo, iz katerega povzemamo tudi podatke za naš sestavek.

Prva zahteva vsake moderne tržnice je, da je udobna in smotrna za nakupovalce in prodajalce. Ležati mora centralno za ves prodajni okoliš. Zato pa nastajajo tržnice običajno na prostorih nekdanjih tržišč, ki so se razvila pač tam, kjer so najbolj odgovarjala potrebam izmenjave blaga. Dobra stran take izbire prostora za tržnico je tudi v tem, ker ohranja vrednost tistih mestnih četrti, v katerih se je tržišče razvilo. V nasprotnem primeru bi nastopilo razvrednotenje teh mestnih predelov, kar bi vsekakor bilo krivično in za mestni razvoj kvarno. Tak postopek bi bil upravičen le, ako v bližini starega tržišča res ne bi bilo primerne prostora za tržnico.

Zlasti z ozirom na potrebe prodajalcev se zahteva, da bodi tržnica zgrajena v bližini dosedanjega tržišča, pridruži zahteva po dobrih komunikacijah in po prostoru za parkiranje. Predvsem slednja je za Maribor važna, ker se vse blago dovaža neposredno na trg in mora zato biti dovolj prostora za parkiranje vozil, s katerimi se blago pripelje in po zaključku tržnega časa z njimi zopet odpelje.

Vodnikov trg je najprimernejši

Zahtevi, da naj tržnica leži centralno, da naj ima dobre komunikacije in prostor za parkiranje

ter da se naj ne oddaljuje od dosedanjega tržišča, najbolj odgovarja Vodnikov trg, odnosno blok med Koroško cesto, Minoritsko ulico in Vodnikovim trgom. Levi breg mesta ima razvojne možnosti le proti zapadu in zato bo tržnica v smeri vzhod-zahod trajno ohranila centralno lego, za desni mestni dravski breg pa se bo v doglednem času itak pojavila potreba po lastni tržnici, zaenkrat pa tudi ta prostor desnemu bregu najbolj odgovarja. Zelo ugodno vpliva na izbiro tega prostora tudi dejstvo, da je le za kakih dve, tri minute oddaljen od dosedanjega tržišča za nekatere vrste blaga. Tako ne nastajajo nobena razvrednotenja te mestne četrti, kar je treba, če le moremo, onemogočiti. Poleg vsega tega ima ta prostor razmeroma dobre komunikacije. Kot dovoz prihaja v poštev Koroška cesta, na kateri se bo moral uvesti enosmeren promet, kot odvoz pa bo uporabljena Strossmajerjeva ulica. Komunikacije s tržnico pa se bodo še izboljšale, ko bo zgrajena nova, že predvidena obdružna cesta. Ko bo ta izpeljana, bodo komunikacije z novo tržnico kar idealne.

Mestnemu gradbenemu odboru je bil kot možnost predložen tudi idejni načrt, da bi se tržnica gradila na Vojašniškem trgu, vendar ga je odbor odklonil iz razlogov, ker bi tukaj nastale tehnične težave zaradi velikega padca v smeri od Koroške ceste do dravskega obrežja, ker ne bi bilo zaradi ozkih prehodov dovolj dobrih komunikacij in ker uživa blok, ki bi se moral podreti odnosno uporabiti umetniško-zgodovinsko zaščito.

Kakšna bo nova tržnica

Za tržnico bo treba porušiti blok med Koroško cesto, Minoritsko ulico in Vodnikovim trgom nasproti poslopju, v katerem ima svoje prostore okrajni cestni odbor. Glavni trakt tržnice bo segal proti jugu od Koroške ceste in ob Vodnikovem trgu ter bo zadrževal ob zapadno stran stare minoritske cerkve. Tržna ploskev bo ležala v dveh ravninah, prva, zaprtja, v višini Koroške ceste, druga nezaprta, v višini spodnjega dela Vodnikovega trga, od katerega se bo promet proti Vojašniškemu trgu vršil preko podvoza. Cerkev ostane ohranjena in se bo uporabila za tržne namene.

Vzdolž Koroške ceste in Vodnikovega trga bo glavni trakt obdan z arkadnim prekritim hodnikom in bo tvoril lep arhitektonski prehod do glavnega tržnega trakta, poleg tega pa bo praktično uporabljiv. Po regulaciji okolice se bo arkadni hodnik podaljšal tudi na vzhodno stran glavnega trakta nove tržnice.

Prostori s hladnilnimi napravami in hlajenimi boksi se bodo nahajali v višini dovozne ceste med Vodnikovim in Vojašniškim trgom severno od podvoza.

Stalni boksi (za branjevece itd.), so zamišljeni ob obojnih stenah tržnega prostora in v adaptirani minoritski cerkvi, sredino tržnega prostora pa bodo zavzele tržne mize, ki bodo nameštene tudi pod arkadnim hodnikom in v nezaprtem prostoru pod tržno dvorano. Med zgornjo tržno dvorano in spodnjimi, nezaprtemi, tržnimi prostori bo dvojno stopnišče, ki bo omogočalo neposredno zvezo med obema tržnima ploskvama.

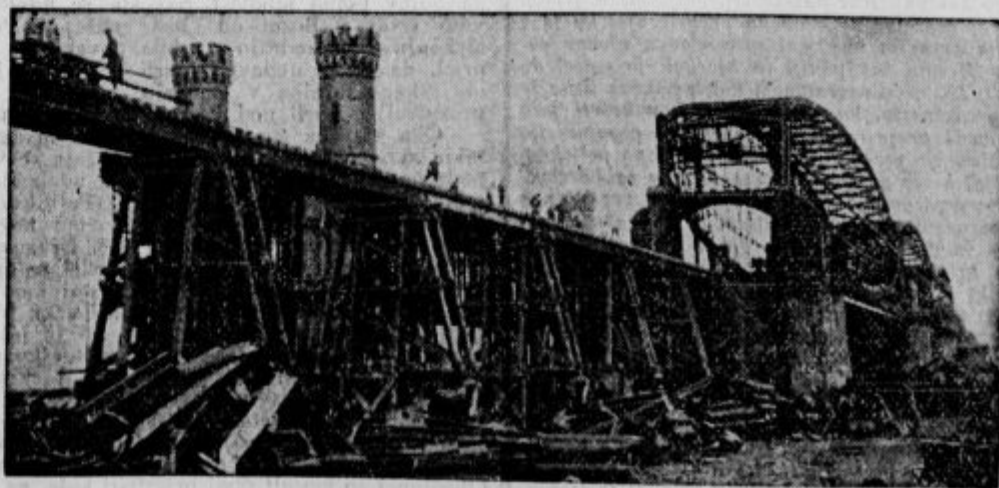
Zunanjščina tržnične zgradbe je smotreno prilagoden okolici in ji ne bo prav nič jemala dosedanjega arhitektonskega značaja. To je potrebno iz estetskih razlogov in iz razloga, ker uživa okolica umetniško-zgodovinsko zaščito.

Regulacija okolice in preračun

Z novo tržnico na Vodnikovem trgu se bo pojavila potreba po regulaciji vse okolice, ki se bo morala prilagoditi prometnim potrebam tržnice. Tudi ti načrti se izdelujejo, izvršeni pa bodo mogli biti seveda šele kasneje.

Približni preračun za novo tržnico znaša osem milijonov dinarjev. Mestna občina sedaj išče način za pridobitev sredstev, ki ne bi nič povišal bremen mariborskih davkoplačevalcev. Tozadevni finančni načrt se sedaj izdeluje in je upati, da se ga bo dalo izpeljati.

Z novo tržnico bo rešeno eno največjih mestnih vprašanj. Z njo si bo sedanja občinska uprava, ki je dovršila že toliko pomembnih mestnih del, postavila nov spomenik smotrenega gospodarjenja na mestni občini.

Bombe so porušile železniški most pri Tezewu na Poljskem, ki ga zdaj že popravljajo

KULTURNI OBZORNIK

Ljubljanska opera: Lehar: »Kjer škranjček žvrgoli«

Leharjeve operete imajo to dobro stran, da je v njih še vedno glavni poudarek na glasbi, ki spremlja in povezuje dejanje v lepo zaokroženo celoto. Tako pri njih še vedno obstoja vez — dasi precej rahla — ki je prvotno združevala opereto kot vrsto komične opere z operno umetnostjo samo, ki pa se je v revijski ali jazzovski vrsti operete že popolnoma izgubila. Tako se Lehar ne omejuje le na ugledni poedinih vložkov, ampak sem in tja skuša spremljati z dramatičnim glasbenim slikanjem dogajanje na odru in večkrat preplete z glasbo tudi dialoge, ki bi brez nje gotovo dosti izgubili na lepoti in čaru. Pa tudi naloge, ki jih stavlja pevcem, so dosti velike, da zahtevajo za popolno podajanje večkrat že kar opernih pevcev; zato ni čudno, da so v opereti »Kjer škranjček žvrgoli« na našem odru zasedli nekaj vlog operni pevci, kar je bilo delu samemu le v korist. A ne samo po privlačnosti bogate, nevencovne melodike, tudi po izbranih libretih stoji Leharjeve operete precej visoko nad banalnostjo večine novejših poskusov. Zato nedvomno zasluži prednost pred njimi tudi v našem opernem gledališču, kjer je sožitje opere in operete na istem odru še vedno odprto vprašanje in je bilo in je nujno zlo, ki ga pač narekujejo potrebe, ki niso umetniške sorte.

O uprizoritvi »Škranjček« v naši operi bi lahko rekli, da je po glasbeni strani dosegla

večji učinek kot po igralski. Ni to krivda režije same; režiser g. D. Zupan se je potrudil, da je spravil v dejanje čim več neprisiljenosti in lahкотnosti, ki edini napravita tisto čudno, le opereti lastno logiko dogajanja, sprejemljivo in učinkovito za poslušalca. V nekaj prizorih se mu je to res posrečilo, drugod pa je okornost in medlost posameznih igralcev zmotila lahki tok igre, posebno ob govorjeni besedi, ki pa zlasti v Leharjevih operetah pomeni več kot samo nujen odmor med poedini glasbenimi vložki. Zato je bil celoten učinek nekoliko medel, kljub temu, da so nekateri (n. pr. Iglčeva, Barbičeva, Zupan, Janko) svoje vloge izoblikovali precej izrazito.

Kot gost je nastopila v glavni vlogi Margite gđ. Iglčeva, ki je s svojimi pevskimi sposobnostmi, prikupljivim nastopom in temperamentom dosegla pri občinstvu prav lep uspeh in pokazala sploh mnogo talenta in smisla za uestvovanje na odru. G. Sanci v vlogi slikarja Sandorja je bil ob njej precej medel v vsakem oziru. Prav izrazit je bil lik starega Pala, kot ga je izdelal Zupan. Vidaličeva in Janko sta se pevsko lepo uveljavila, manjše vloge sta podala Barbičeva in Peček z njima lastno operetno spretnostjo. Orkester je pod vodstvom g. Žebreta svojo nalogo prav precizno in diskretno rešil. dr. W.

Svetovaclavske državne nagrade na češkem

Na Češkem so letos z vso slavnostjo počastili god sv. Vavrlava. Sv. maše v stolnici, ki jo zaradi bolezni ni mogel brati kardinal, pač pa njegov namestnik, se je udeležil predsednik Hacha z vsemi ministri, nakar so sledila oficialna predavanja o sv. Vavrlavu, ki sta jih imela univ. prof. dr. Šusta, predsednik Akademije, ter prof. Vojtišek. V Narodnem gledališču so predstavljali novo gledališko montažo svetovaclavske legende ter je tudi sicer bila vsa Češka v znamenju tega svojega svetega zaščitnika, h kateremu se zateka ves narod s prošnjo: »Ne daj nam poginuti, ne nam ne bodotim!«, s prošnjo, ki je vklesana na Myslbekov spomenik na glavnem trgu v Pragi, ki je bil te dni ves okrašen z venc. Dan svetega Vavrlava so novi oblastniki izbrali tudi za podelitev najvišjih državnih literarnih nagrad, ki so jih letos dobili naslednji pisatelji, pesniki, igralci, režiserji itd.

Prvo nagrado za pesništvo je dobil eden največjih mlajših katoliških pesnikov, Jan Zahradník, za zbirko pesmi »Pozdrav soncu« (Pozdraveni slunci). Zahradník tudi nam ni znan, saj je za češko prilogo »Slovenec« napisal članek o moderni češki poeziji ter je tudi svoj čas pred leti za božič izšel v našem listu prevod njegove božične pesmi. Njega smatrajo češki literarni kritiki za direktnega potomca Březinovega duha in pesniškega načina, saj ga označuje prav tako bogohotna simbolika in himnična širina ter polnost izraza.

Drugo nagrado je dobil že starejši pesnik Jaroslav Kolman-Cassius, ki je svoj čas sicer pel večino politične in satirične pesmi za dnevni tisk, toda se je razvil v enega najboljših sodobnih pesnikov, ki je tudi septembarske dneve opeval s čudovitimi verz. Odlikovan je za svoje celotno življenjsko delo. Tretjo nagrado je prejel za svoj kmečki roman »Věneč jeřabínový« pisatelj in literarni kritik, ter eden od voditeljev tako imeno-

vanega ruralističnega gibanja v češki literaturi J. V. Sedláček. Četrto nagrado pa je prejela Božena Mrštková za svoje spomine o pokojnem možu Viljemu Mrštiku ter njegovemu bratu Alojzu, pisateljih prelepe »Pravljice o majcu« ter »Leta na vasi«, prvih čeških impresionistih. Zena nesrečno umrlega Viljema je napisala svoje spomine nanj in na brata s tako toplimi in prisrčnimi besedami ter tako pletito, da so vzbudili splošen vtis ter zdaj tudi najvišjo nagrado.

Poleg teh književnikov pa so bili odlikovani tudi razni slikarji. Tako je isto državno nagrado dobil za kompozicijo slikanih oken v katedrali sv. Vida znani češki slikar in grafik Max Svabinský, za vse svoje življenjsko delo pa slikar František Kavana. Od glasbenikov je bil odlikovan za svojo virtuosno igrro na violini mojster Jan Kubelík ter skladatelj Jaroslav Křička in Maria Podkalová. Izmed igralcev pa sta bila odlikovana tudi v Ljubljani znani eden najboljših čeških igralcev stare garde Rudolf Deyl (ki je pred leti začel izdajati svoje spomine), ter izmed mlajših Edvard Kohout.

Ministrstvo za trgovino in obrt je ob tej priliki nagradilo tudi najboljše delavce za češki film ter je bil odlikovan scenograf Otakar Vavra za film »Humoreska«, režiser Max Friš za film »Kristian« ter »Sola« — temelj življenja. Filmska igralca Otakar Korbelat in Adina Madlová sta istočasno prejela od istega ministra nagrado, kakor tudi Jan Roth in znani igralci in režiser E. F. Burian za igrro in film »Vera Lukaševac«, ki je kot igra in kot film imela lani največji uspeh.

Tako vidimo, da gre na Češkem kulturno življenje svojo pot naprej, le da se menja idejna smer kulturnega delovanja ter stopajo na površje novi ljudje, ki na svoj način bogate češki duhovni zklad, kakor ga terjata čas in potreba inkontinuiteta narodnega razvoja. td.

Uspeh jugoslovanske trojice opernih pevcev v dunajski operi

Jankovič, Rus in Dermota v vlogah »Seviljskega brivca«

Po velikanskem uspehu naše triperce dječice na državni operi na Dunaju, Dermota-Jankovič-Rus v »Seviljskem brivcu«, o katerem je govoril ves Dunaj, sem imel priliko govoriti z basom g. Marjanom Rusom, ki mi je glede svojega nastopa dejal:

»Srečen in zadovoljen sem nepopisno, ker je bil v renici ogromen uspeh, o katerem niti sanjal nisem. Dunajčani pišejo, da je bila prava senzacija. Kakor vam je znano, smo istočasno nastopili 3 Jugoslovani, Dermota, Jankovič in jaz v »Seviljskem brivcu«. — Po svoji ariji sem imel nepopisen aplavz in moral sem se trikrat vrniti pri odprtem odru na sceno, da se zahvalim. — Dunajske kritike so vam znane, in postavljajo me v leto vrsto z največjimi italijanskimi pevci, ki so v tej vlogi nastopili na našem odru. — Največji uspeh za mene je bil pač ta, da so silno navdušeni ljudje iz gledališča samega, kakor direktorji, dirigenti in kolegi. V enem dnevu sem postal ne samo »Spitzensänger Wiens« kot pravi kritika, ampak tudi v svojem »fahu« »konkurrenzlos«. — Ne mislim se hvaliti, toda ker me aprašuješ, kar si že sam bral, Ti povem, da zato, ker sem vesel slovenskega uspeha v tujini.«

Na moje vprašanje, v katerih vlogah bo Rus

v bodoče nastopil, mi je povedal, da je dobil takoj po nastopu v »Brivcu« v študij naslednja dela: »Leporela« v Don Juanu, »Maurizia« v Štirih grobnjanih, »Figara« v Figarovih evatbi, in prevzel za enkrat »fah« Spielbasse omenjene partije; poleg njih še »Očesa« v Kavalirju z rožo, Mefista in Borisa, kratke partije, pri katerih odpade enaki procent kreacije na pevsko, in enaki na igralsko stran.

Ker je svojočasno zagrebška kritika predstavnika Marjana Rusa izrecno za pevca Wagnerjevih basovskih vlog, sem ga vprašal, kako stoji z vlogami tega skladatelja; povedal mi je, da prične z Wagnerjem šele v drugi polovici sezone. Nemci zahtevajo namreč pri teh partijah 100% pravilno nemško izgovarjavo. Pa tudi v teh partijah upa in računa Marjan Rus na uspeh.

Želim našemu rojaku g. Marjanu Rusu, kakor tudi Dermoti in Jankoviču v bodoče take uspehe, kakor je bil njegov prvi na državni operi na Dunaju. — Veseli smo vsakega uspeha slovenskega umetnika v tujini in zato tudi tega registriramo z največjim zadovoljstvom. js.

★ Bernard Shaw za mir s Hitlerjem. — Znani angleški dramatik, tudi pri nas igran prav sedaj v Ljubljani in Mariboru oziroma v Celju, je zelo ostro nastopil proti Chamberlainu in Churchillu ter za mir s Hitlerjem z geslom: »Vojna je končana, izženite Churchilla in sklenite mir s Hitlerjem!« Prinašamo te vrstice, ker nas zanima Shawova dialektika ter njegove miselne akrobacije. Takole nekako zagovarja svoje stališče: »Poljska je bila žrtvovana angleškemu pohlepu po moči in izdana; Hitler je mogel samo poudariti, da je Poljska izgubljena in da Anglija nima več predpogovov za nadaljevanje vojske. Nato smo Angleži vrgli plemenito masko vitezov od sebe ter izjavili javno, da nam sploh ni šlo za Poljsko, temveč da nam gre za našo staro politiko »ravnateljstva« ter želimo da bi bila Nemčija oslabiljena, čemur mi pravimo — uniženje hitlerizma. Po Churchillu in Chamberlainu je cilj Anglije, da osvobodijo Evropo od bodoče vojske. Naše sredstvo za to je obljuba, da podaljšujemo vojsko za tri leta. V tem času hočemo iztrebiti narodni socializem do dna. Zakaj naj bi ne začeli s tem, da iztrebimo churchilizem? To bi ne bilo nič manj nesmiselno. Ko bi sedanji Angleži zmagali, bi to pomenilo samo nov in še slabši Versailles in poleg tega novo vojsko prej kot v 20 letih. Če pa napodimo Nemčijo in Rusijo v zvezi proti nam, kar se obupno lahko zgodi, pa potrebujemo pomoč od Boga, ne da bi jo zaslužili. Nikoli! nesmiselne besede o demokraciji in svobodi in o vsem tem, kar smo prav pri nas odstranili, ne vodijo nikamor. Ko smo bili v Versailles opiti zmage, smo si sami napravili vso nesrečo. Pustite nas, da priznamo pametnost, s katero je Hitler, kateremu delo. Sedaj je naša naloga, skleniti z njim mir, namesto da bi še naprej delali večjo škodo in pri tem pustili svoj narod poginiti.« Tako Shaw. Te misli, ki smo jih povzeli po listih, ki stoji pod nemškimi vplivom, bodo morda marsikoga njegovega častilca pri nas zanimale, vsekakor pa so važne za Shawov idejni razvoj, ki je šel preko Moskve v Berlin...

X. balkanske igre v Atenah. Počastitev zmagovalcev v metu kopja. Od leve na desno stoje: Grk Papas, ki je dosegel II. mesto, zmagovalac Markušič (Jugoslavija) in Slovenec Darko Mauser, ki je dosegel tretje mesto

ŠPORT

X. balkanske igre so končane

Atene, 9. oktobra.

Še enkrat je zaigrala godba jugoslovanske himne v čast zmagovalcem štafete 4x100 m, preden je grški kralj Jurij II. svečano razdelil zmagovalcem lične pokale.

Od jugoslovanskih atletov so bili nagradjeni Markušič za met kopja, Kovačević za met krogla, Klinc kot zastopnik štafete 4x100 m, in Slovenca Janez Klinar za deseterboj in inž. Stepišnik za met kladiva.

Še enkrat so zaigrali himne balkanskih narodov, preden so bile z visokih jamborov spuščene zastave in preden je ugasnil plamen, ki je gorel vseh osem dni.

Balkanske igre so bile s tem končane. Po slednjič si čul živživanje in vpitje tisočere množice, ko je kralj zapuščal Stadion v spremstvu prestolonaslednika Pavla in predsednika grške vlade g. Metaxasa.

Poslovilni banket je bil zvečer v hotelu »Roi Georges«, kateremu so poleg vseh atletov prisostvovali tudi predsednik balkanskega odbora Rinopulos, novoizvoljeni predsednik turške delegacije, jugoslovanski minister, zastopnik jugoslovanske lahkotletske zveze dr. Mlinarič, zastopniki vseh ostalih balkanskih narodov in druge visoke osebnosti.

Burno pozdravljen je govoril predsednik g. Rinopulos, ki je ponovno naglašal balkansko skupnost, velik pomen balkanskih iger in obenem izrazil zahvalo vsem nastopajočim. Od jugoslovanskega zastopstva sta govorila g. dr. Mlinarič in gosp. Dobrin, obenem z zastopniki vseh ostalih narodov.

Podpredsednik je v spomin na X. balkanske igre izročil najstarejšim atletom spominske diplome. Od jugoslovanskih atletov sta jih prejela Goić in dr. Narančič. Burno je bil pozdravljen najstarejši nastopajoči atlet na balkanskih igrarh Mantikas, ki je sodeloval na vseh X. balkanijadah. Izredno lično darilce iz keramike je Grkom v spomin izročilo jugoslovansko zastopstvo. Kip je delo znane hrvatske umetnice Stefanijeve, ki je obenem tudi znana jugoslovanska atletinja.

Ze prejšnji dan je bilo na atletskem kongresu sklenjeno, da se prihodnje balkanske igre vrše v Ankari (Turčija) in to konec avgusta in začetkom septembra, kar je za tako prireditve mnogo primernejši čas, kot je n. pr. letoš. Leta 1941 se bodo balkanske igre vršile predvidoma v Romuniji. Kot izgleda, bodo igre razširjene tudi na plavanje, veslanje in jezdni sport. Le težko se bo obnesla ženska balkanijada, ki je prav tako v načrtu.

Letošnje balkanske igre so bile deležne novih rekordov.

Največji napredek je pokazala vsekakor Turčija, ki obeta, da bo tekom par let pri takem napredu hud konkurent ne samo Jugoslaviji, ampak celo Grčiji.

Jugoslavija se je izkazala jako elabo, kar gre največ na račun elabe hrane, to se pravi, da atleti niso bili postreženi s tem, česar so vajeni. Vse to bi se dalo seveda popraviti, samo treba bi bilo vodstva, ki bi bilo za take in podobne stvari uvidevno. Vsega tega tukaj ni bilo in temu primerni so uspehi.

Slovenske klube so zastopali Planina, Ilirija, Primorje iz Ljubljane in Rapid (Maribor). Najboljše se je postavila Planina z 9.75 točkami, pred Ilirijo s 4. Primorjem s 3.25 in Rapidom brez točke. Zanimivo je, da so Planino zastopali samo mladi atleti in to Košir, Klinar in Mavsar, ki je še celo junior B. Skupno so torej slovenski klubi nabrali 20 točk ali 33.33%. Upoštevati pa moramo, da so ostali doma najboljši Slovenci in sicer Pleteršek, Martini, Kreva in Brčan.

Končno naj še omenim, da take discipline kot je vladala letoš, že dolgo ni bilo v jugoslovanski reprezentanci. To velja za vse, tako za Slovence kakor tudi za Hrvate in Srbe. Take stvari, kot so se dogajale letoš, se ne smejo ponoviti nič več!

Tako je atletska sezona za eno leto zopet pri kraju in treba se bo pripravljati na novo dobo, novo sezono in XI. balkanske igre. Bo-Jan.

Nedeljske dirke na Večni poti

Za nedeljsko motociklistično dirko na Večni poti, ki jo prireja agila motosekcija Avtomobilskega kluba, vlada med dirkači in občinstvom izredno zanimanje, saj bo ta dirka brez dvoma tudi letoš poseben dogodek za Ljubljano.

Izredno veliko število prijav, med katerimi najdemo vsa znana imena, ki jih srečavamo na pomembnejših dirkah, jamči za najostrejšo borbo. Dirka bo posebno zanimiva in napeta za športnike, pa tudi drugo občinstvo, ki se sicer ne zanima za športne prireditve, bo prišlo na svoj račun. Dirkači bodo morali voziti zelo spretno, ker Večna pot s svojimi 12 zavoji in vsemi glavnimi elementi ceste nudi v kratki razdalji vse, da spreten dirkač lahko pokaže svoje sposobnosti. Na drugi strani pa bo občinstvo lahko neposredno zasledovalo dirko: ob vsej cesti na travnikih, jaskah in ob gozdovih se bodo ljudje lahko razvrstili

ter se sprehajali vzdolž ceste. Dirkači bodo startali v presledkih po eno minuto drug za drugim, kar bo občinstvu še bolj olajšalo zasledovanje tekmovanja.

★ Opozorilo dirkačem na Večni poti. Tehnična komisija motosekcije Avtomobilskega kluba javlja, da je na podlagi razpisa primorana spremeniti kategorije, in sicer odpadejo kategorije 125 cm in 250 cm šport ter 1000 cm turna, ker niso zadostile razpisu. Na novo pa se uvede kategorija do 250 cm turna zaradi velikega števila prijav v tej kategoriji.

Nadalje opozarja športna komisija vse dirkače, da je bila primorana zaradi velikega števila prijav uvesti limitirani čas na oficelnem treningu, ki bo odločal o nedeljskem nastopu posameznega dirkača na dirki na Večni poti.

Nemčija—Jugoslavija v nedeljo

V nedeljo odigrata v Zagrebu nemška in jugoslovanska nogometna reprezentanca meddržavno nogometno tekmo. Za tekmo vlada po vsej državi, zlasti pa v Zagrebu izredno veliko zanimanje. Nemška reprezentanca dospe v Zagreb drevo ob desetih. Pride 14 igralcev in trije višji funkcionarji, in sicer dr. Diem kot zastopnik nemškega državnega športnega vodje, dr. Ksandri in zvezni trener Herberger. Poleg tega pride v Zagreb še deset nemških časnika. Zanimivo je, da tvorijo vso reprezentanco samo igralci iz prejšnje Nemčije in da ni vodstvo vzelo nobenega igralca iz slavne dunajske šole. To se zdi na prvi pogled čudno, vendar je popolnoma razumljivo, kajti Nemci zato niso tega napravili, ker bi z ozirom na različni sistem igre, ki ga imajo dunajski igralci in oni iz prejšnje Nemčije, mogel stvari samo škodovati.

Niels Bukh v Južni Afriki

Niels Bukh je sedaj s svojimi telovadci na turneji po Južni Afriki. Danski telovadci so se hoteli ob pričetku vojne vrniti v svojo domovino, vendar so na prošnjo južnoafriške unije ostali še tamkaj got gošče vlade.

Finska : Norveška v telovadbi

Finska telovadna zveza je sklenila, da nastopi 5. novembra t. l. s svojo reprezentanco proti Norveški v Villmanstrand. Za isti dan je bilo tudi predvideno srečanje med nemško in finsko telovadno reprezentanco, kar se pa glede na zgornji sklep finske zveze najbrž ne bo zgodilo. Iz nemških poročil pa posnemamo, da se bo ta tekma le vršila 5. novembra v Nemčiji, ker da je predsednik finske telovadne zveze zadnji teden končno veljavno odgovoril, da pridejo Finci v začetku novembra v Nemčijo na tekme z nemškimi izbranimi telovadci.

Kaj pravi IOE?

Kakor poročajo iz Pariza kroži sedaj med člani mednarodnega olimpijskega odbora vprašanje glede prireditve prihodnjih olimpijskih iger. Vprašanje se glasi, ali naj se igre sploh vršijo, če do spomladi 1941 ne preneha vojna, ali, če naj se v nasprotnem slučaju odpovedo ali naj se omeji udeležba samo na tekmovalce, onih držav, ki se ne vojskujejo, odnosno niso v vojnem stanju.

Na Finskem že smučajo

Prvo zimskošportno prireditev v tej zimski sezoni so imeli Finci preteklo nedeljo v Petoama, ki leži ob ledenem morju. Pri 6 stopinjah mraza in 30 cm novem snegu, se je izvršil tek na 7 km pri katerem je zmagal Mattila v času 17:51 min. pred Alakulppijem. Slednji je bil namreč zadnji zimo član finske štafete pri svetovnem prvenstvu v Zakopanu.

Medklubski atletski miting

Medklubski atletski miting za juniorje priredi SK Celje dne 21. in 22. oktobra v Celju na Glaziji. Tekmovanje se vrši na tekašišču dolgem 300 m posutem z ugaski in ima štiri nedvignjene zavoje. Pravico nastopa imajo verificirani in neverificirani atleti klubov, ki so člani JAZ. Prijave je poslati na naslov: SK Celje v Celju, Gosposka ulica — nakasneje do 20. t. m. En tekmovalce sme nastopiti največ v treh disciplinah v enem dnevu. Prijavnine in nagrad ni. Tekmuje se po pravilih in pravilnikih JAZ. Za člana SK Celja se šteje to tekmovalce priznanke s prvenstvo ter prej vseh tekmovalcev priznanke s naslovom klubskega prvaka za leto 1969. Šteje se ločeno za seniorje in juniorje. — Vrstni red tekmovanja: Sobota, 21. oktobra ob pol 3 popoldne: 100 m juniorji, 1500 m juniorji in seniorji, daljina juniorji, kladivo seniorji, troskok juniorji in seniorji, 400 m juniorji in seniorji, kopje juniorji in seniorji. — Nedelja, 22. oktobra ob pol 10 popoldne: 100 m seniorji, krogla juniorji in seniorji, skok s palico juniorji in seniorji, 300 m juniorji in seniorji, višina juniorji in seniorji, 800 m juniorji in seniorji, daljina seniorji, disk juniorji in seniorji, 4 krat 100 metrov.

Vesti športnih zvez, klubov in društev

STK Moste. Drevo ob 20. sestanku igralcev prvega moštva. Po sestanku ob 20.30 seja upravnega odbora.

Dunajski mednarodni jesenski velesejem

se bo vršil od 15. do 22. odnosno 23. oktobra 1939.

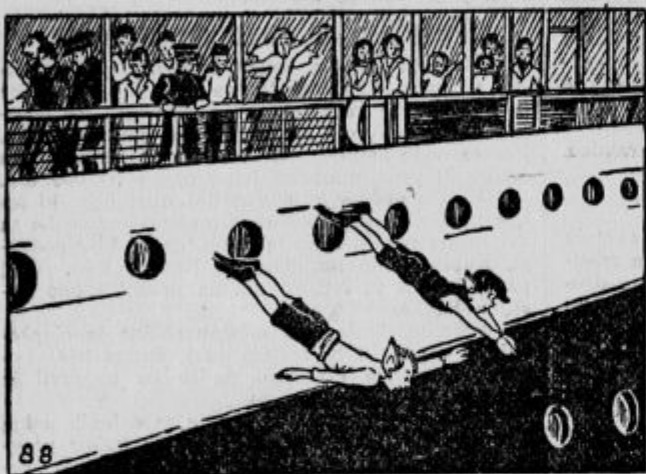
Jugoslovanski obiskovalci dobijo brezplačen vizum za Nemčijo proti izkazu sejemske legitimacije.
Znaten popust na železnicah.

Qtroški kotiček

SLON SAMBO

(87) »Veliki duh!« je zavpil strežnik, in fanta sta ga grohotaje se pustila stati in zijati ob črepinjah. Toda stara gospa je bila zaradi tega jako ogorčena; Jan in Filip naj se vendar lepo vedeta! Lepo naj pijeta čaj in lepo naj jesta. »A jaz nočem biti vljuden,« je rekel Jan po živalsko Filipu. Tedajci — krik! — — — na otoku, kjer so pluli mimo, je Jan zapazil Samba.

(88) Zdaj sta ta dva spustila skodelici na tla in planila na nos na vrat čez ograjo v morje. Stara gospa je zavpila na pomagaj, posadka je vrgla za njima rešilna pasova, in vsi potniki so drli k ograji in so klicali in vpili za njima. A kako so se začudili, videč, da plavata fanta kar naravnost na kopno.

MALI OGLASI

V malih oglaših volja vsaka beseda 1 din; žentovanski oglaš 2 din. Debele tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši znesek za mali oglaš 15 din. — Mali oglaš se plačuje takoj pri naročilu. — Pri oglaših reklamnega značaja se računa enokolonska, 3 mm visoka petlitna vrstica po 3 din. — Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službeiščejo

Postrežnica

18če zaposliti. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 16226. (a)

Obč. tajnik in organist

18če službo, tudi začasno. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Zmožen« št. 16061.

Postrežnica

18če zaposlenja od 10 ure dalje. Polzve se: Vodmatska 15. (a)

Krojaški pomočnik

majši, želi stalno službo. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Marljiv« št. 16222. (b)

Gospodična

vešča strojeplisa — 18če službo v pisarno, obenem tudi v pomoč gospodinj. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Zanesljiva« 16082.

Dekle

staro 30 let, zmožno samostojne kuhe in vsega gospodinjstva, 18če službo pri mali družini, najrajši v Celju ali okolici. Ponudbe podružnici »Sl.« Trbovlje pod »Zvesta« - 16.237. (a)

Pekovski pomočnik

z mojstrskim izpitom, vojaščine prost, želi premeniti službo. Naslov v podružnici »Slov.« v Kranju

Vajenci

Fant

v 17. letu 18če dobrega mehanikarskega mojstra, pri katerem bi se izučil za šoferja in mehanika, najrajši v mestu Ljubljani. — Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Zvest« št. 16.240. (v)

Auto-motor

Avto

6 cilindrski, 6 sedežni, z malo porabo bencina, dobro ohranjen, malo rabljen, kupim. Ponudbe z najnižjo ceno (plačilo takoj) upravi »Slovenca« pod »Dober avto« 16.136.

Glasba

Kromatična harmonika Meinel Herold, 4 in pol oktave, 80 basov, 1a švedski glasovi, malo rabljena, s kovčegom - napredaj. Naslov v upr. »Sl.« pod št. 16067.

KRANJ

Vse za šolo

ljudsko, meščansko, srednjo itd. ter vse pisarniške potreščine in devcionalije dobite v podružnici

Jugoslovanske knjigarne v Kranju

(Majdičeva hiša — sodnija)

Pouk

Akademik

instruira vse gimnazijske predmete. Naslov v upr. »Slovenca« pod 16.154. (u)

Strojepisni pouk

Večerni tečaj oddelki od pol 7—8 in od pol 8—9. Vpisovanje dnevno, pričetek 13. oktobra. Kristofov učni zavod, Domo-branska cesta 15. (u)

Objave

Gospoda z motorjem

iz Škofje Loke, ki sta me 10. t. m. iskala na Primskovem 117, vljudno prosim, da se ponovno zglasita v nedeljo, 15. t. m. istotam. Marica Bur-nik. Primskovo št. 117. Kranj. (o)

Prodamo

KROMPIR

po 80 par kg. lepo, zdravo blago, oddaja vsako količino, dokler traja zaloga, A. Volk, Ljubljana.

Kupimo

Božična drevesca

lepe smreke, 2000 kom. po 1 m, 2000 kom. po 1.50 metra, 1400 kom. po 2 m in 600 kom. po 3 m - ponudite Bandur M. Mirku, Pančovo.

Posrestva

Nova pritlična hiša

na Kokrici, ob cesti na Golnik, napredaj. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 16040.

Posrestvo z mlinom

ob železnici in banovinski cesti, blizu kolodvora Tržišče na Dol., bo prodano na javni dražbi dne 16. oktobra 1939 ob 9 dop. Cena 70.000 din. — Pred dražbo je položiti kavejlo 4000 din. Kupel vabljeno. (p)

Vnajem

Modern lokal

v neposredni bližini glavnega kolodvora se odda. Ponudbe upravi »Slov.« pod »Svetel lokal« 16.344.

SOBE

Prazno sobo

v visokem pritličju s posebnim vvhodom, predsobo in straniščem takoj oddam. Natačneje v Gajevi ulici 5/I., soba 128. (s)

Naročite »Slovenca«!

»Slovenec« je vodilni, najbolj razširjeni, največji in najboljši slovenski dnevnik! Zavaruje svoje naročnike za

10.000 din

za primer smrtne nezgode!

Oglašujte v »Slovencu«!

Beno Finz in nečak Rudolf Nič javljata vsem sorodnikom in znancem žalostno vest, da nas je zapustila za vedno draga soproga, sestra, teta, prateta in svakinja, gospa

Viljemina Finz roj. Nič

ki je, previdena s tolažili sv. vere, danes mirno v Gospodu zaspala. Pogreb nepozabne rajnice bo v petek, dne 13. oktobra ob pol petih popoldne iz mrtvaške veže, Vidovdanska cesta 9, na pokopališče k Sv. Križu. Naj počiva v miru! Ljubljana, dne 12. oktobra 1939.

Žalujoči ostali.

Zahvala

Vsem, ki ste sočustvovali z nami, vsem darovalcem cvetja in vsem, ki ste spremili na njegovi zadnji poti našega draga pokojnika

Martina Hudalesa

najpriarčnejša zahvala. Prav posebno se zahvaljujemo primariju g. dr. Rakovcu, gospej dr. Merljakovi in strežništvu splošne bolnišnice, ki so res požrtvovalno lajšali trpljenje pokojniku.

Sv. maša zadušnica bo darovana v trnovski cerkvi v ponedeljek 16. oktobra ob 8. Ljubljana, dne 12. oktobra 1939.

Hudalesovi.

Potrji naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je po dolgem trpljenju umrl naš srčno ljubljeni, skrbni mož, oče, stari oče, tast itd., gospod

Jakob Božič

gostilničar, mesar in posestnik

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v soboto, dne 14. oktobra ob 16 iz hiše žalosti na farno pokopališče v Trbovljah.

Trbovlje, Kranj, Zagorje, dne 12. oktobra 1939.

Globoko žalujoči:

Marija, žena; Zinka por. Božič, Olga por. Paš, Pavla por. Ino, Marija por. Firč, Marta, hčerke; Jakob in Janko, sinova, vsi zetje, vnuki in vnukinje.

Nenavadno lep film, ki bo s svojo pretresljivo vsebino zapustil pri slehernem gledalcu najgloblji utis!

Problem kaznenja onih nesrečnikov, ki so kršili ljudske zakone, in njihov sprejem v človeško družbo po prestani kazni — Brez oledšavanja, z živo realnostjo so podani v tem filmu tipi vsemestnega dne in ves njihov milje. Z resničnim občutkom je predloženo bedno življenje nesrečne Regine, — ki jo predstavlja Viviane Romance, sentimentalno, obenem činično izživajoče prikazuje slovita umetnica izgubljenko, ki je izredna kot pevka, stajna v prizorih, ki fascinirajo gledalca!

Vsa svetovna kritika je edina v tem!

Da je ta film izredne lepote, umetniške, ki dela čast francoski filmski produkciji, film, ki izpolnjuje vse pogoje odličnega filmskega dela

Viviane Romance - Renée Saint Cyr
Jean Worms, Georges Flamant, Francis Carco. — Prisons de femmes

ŽENSKA KAZNILNICA

Predstave ob 16., 19. in 21. uri Kino Union

LJUBLJANA

Romanje na Brezje

Kakor je bilo že javljeno, priredijo ljubljanske župnije v nedeljo, 15. oktobra, romanje na Brezje, prosit Marijo Pomagaj za mir. Z romarji gre tudi prevzišeni g. knezoškof dr. Gregorij Rožman. Oglasilo se je toliko udeležencev, da bo vozil iz Ljubljane gl. kolodvor na Otoče posebni vlak. Odhod posebnega vlaka iz Ljubljane bo ob 7.15 zjutraj. Z Otoč nazaj v Ljubljano bo odhajal vlak ob 15.08.

Vozne listke — nedeljske povratne vozne listke — kupijo udeleženci lahko v predprodaji že v soboto pri blagajnah na glavnem kolodvoru. V nedeljo zjutraj se bodo prodajali vozni listki za romarje pri obeh pomožnih blagajnah pri vhodu ob koncu restavracijskega vrta. Tam bo tudi vhod k posebnemu vlaku. Udeležence romanja prosimo, da si prekrbe vozne listke pravočasno, da ne bo v nedeljo zjutraj prevlekega navela. Romarje prosimo, da na Brezjah na poti, kjer zagledajo cerkev, na vrhu stopnice počakajo, da se vsi zberemo. Tam se bo uredila procesija, da bomo šli v procesijo proti romarski cerkvi. V božjepotnem svetišču bo ob 10 pridiga prevzišnega gospoda knezoškofa dr. Gregorija Rožmana, po pridigi bo daroval Prevzišeni pri oltarju milostne Matere dobovo av. mašo za mir. Med sv. mašo bo ljudsko petje.

Kdor se še misli udeležiti romanja, pa se še ni javil pri enem izmed ljubljanskih župnih uradov, tega prosimo, da se javi vsaj še do sobote popoldan. Prosimo radi tega, da more železniška uprava pripraviti dovolj vozov za vse romarje.

— Pri težki stolici, napetosti, glavobolu vsled naprtja očisti ena do dve časi naravnega »Franz-Josefove« greneke vode prebavne organe. »Franz-Josefovo« vodo lahko jemljejo tudi bolniki, ki leže, in jo imajo za dobro.

Ogl. reg. S. br. 30474/35.

I Koroški večer, ki bo danes v petek ob 8 zvečer v franciškanski dvorani v Ljubljani, bo gotovo zanimal slehernega prijatelja Koroške. Na sporedu je zborna deklamacija: dr. Pregelj: »Ubit zvon«, nato sledi simbolična vaja ob spremljevanju pesmi: »Gor čez izaro«. Vmes bo nekaj koroških narodnih pesmi, nakar bo predaval dr. prof. Ivan Grafenauer: 130 letnica rojstva Matije Majarja Žiljskega. — Še pred 100 leti je Matija Majar sanjal vseslovanski sen in vedel, odkod proti ne samo Koroški, temveč tudi vsem Slovincem in Slovanom nevarnost. Vljudo nam vabimo, da se tega večera v čim večjem številu udeležite zlasti koroški rojaki, cenj. občinstvo, posebno pa slovenska dijaška mladina. Predprodaja vstopnic v trgovini Stiličev na vogalu Franciškanske ulice in pri Prosvetni zvezi, Miklošičeva 7. Cene: sedeži po 3 in 2 din, vstopnice za dijače in za člane prosvetnih društev, ZFO in ZDK po 1 din.

I Člane Stolne prosvete opozarjamo, da imajo z društveno izkaznico pravico do znižane vstopnine pri predavanjih »Prosvetne zveze«, ki so vsak petek ob 8 v franciškanski dvorani. — Poslužite se vsi te ugodne prilike!

I Danes velika premiera filma »Simfonija življenja«. Nemška filmska produkcija je po dolgih letih dela ustvarila prekrasno glasbeno reprezentativno delo posvečeno spominu nesmrtnega ruskega genija Čajkovskega, imenovano »Simfonija življenja«. — Lepa Katarina Aleksandrovna Murakin (Zarah Leander) ni naša izhoda med svojo veliko ljubeznijo do Čajkovskega in svojim zakonom z neljubljenim in bogatim ter ljubosumnim možem Murakinom. Nato Čajkovski zapusti Rusijo, živi v inozemstvu in postaja vedno bolj slaven. Po dolgih letih odsotnosti se povrne v domovino, kjer zopet sreča Katarino. Katarina že upa, da vendar doseže svojo dolgoželjno srečo, ko se pojavi v Moskvi epidemija kolere. Tudi sam Čajkovski zboli na tej bolezni in ko iz koncertne dvorane odmevajo poslednji zvoki njegove VI. simfonije, kleči uboga Katarina poleg umirajočega nesmrtnika... V film je vpleten bogat glasbeni spored velikega Čajkovskega: odlomki iz njegove IV., V. in VI. simfonije, opera »Evgen Onjegin«, klavirski koncert v G-duru z izvajanjem najboljšega evropskega simfonijskega orkestra. Plesalka Marika Röck je v tem filmu pokazala višek plesne umetnosti. — Uprava kino Matice je ponosna, da more cenj. občinstvu nuditi eno najlepših filmskih del. Premiera bo danes v kinu Matici.

I Prosvetno društvo na Viču ima danes zvečer občni zbor. Vsi člani vljudo vabljeni. Odbor.

I Oglejte si bogato zalogo najnovejših pletenin po ugodnih cenah pri K. Soss, Mestni trg 18.

I Moderno galerijo so začeli graditi. Veliko zemljišče ob vhodu v Tivolski park in med Knaflijevo in Bleiweisovo cesto, na katerem stojita tudi dve baraki gledališke kulisarne in slikarne, je bilo določeno za zgradbo velike razstavne dvorane. Ta galerija naj bi po določenih služila le za razstavo modernih umetnostnih del. Banovina, ki je lastnica parcele, je s svoje strani prispevala zemljišče in bo tudi še dodala manjkajoča denarna sredstva, katere so z mecensko gesto darovali dediči D. Hribarja iz Ljubljane. Načrte za moderno galerijo je izdelal arhitekt E. Ravnihar in pred nedavnim so bila oddana tudi težaška, zidarska, betonska, železobetonska, kanalizacijska in tesarska dela za moderno galerijo. Dela je prevzelo stavbno podjetje Karel Kavka iz Ljubljane za okrog 2 in četrtilijona din. Ta teden je bilo veliko stavbišče obdano z velikim plotom. Začela so se tudi že prva pripravljala dela. Delavci podirajo velike in stare kovanje, ki stojijo na zemljišču. Še ta teden bodo tudi začeli z izkopom. Če bo jesensko vreme ugodno, bodo temelje zabetonirali še to jesen. V splošnem bodo z graditvijo pohitili, kar se le da, tako da bo stavba dograjena že v prihodnjem letu.

I Premiera »krasnega francoskega filma« »Ženska kaznilnica« v kinu Union. Od danes naprej bo imelo občinstvo priliko videti v kinu Union film izredne vrednosti in pretresljive

vsebine. Ves svetovni tisk je prinesel o tem filmu izredno laskave ocene. Problem kaznenja tistih nesrečnih ljudi, ki so kršili ljudske zakone. Človeška družba odbija take nesrečnike iz svoje družbe in jih nehoti sili na nova pota zločina. »Ženska kaznilnica« je eden tistih redkih filmov, ki izpolnjuje vse zahteve občinstva do dobrega filma. To je socialna drama, ki dela čast francoski filmski produkciji po romanu »Prisons de femmes«. Avtor je Francis Carco, pisatelj o pariškem podzemlju. V tem romanu je glavna oseba ženska, ki je zaradi svojega pregreška bila obsojena na tri leta v kaznilnici. Avtor nam nikakor ni hotel samo naslikati njeno življenje polno trpljenja, dasiravno bi bilo tudi to zanimivo, temveč nam vzporedno prikazuje tudi njeno sedanjost in njeno preteklost z Viviane Romance v glavni vlogi. Njeno tovarišico iz ječe, Juliette Regent, podaja Renée Saint-Cyr enako odlično. Film »Ženska kaznilnica« bo pretresel gledalca v dno srca in še dolgo bo Ljubljana držala v spominu tu umetnico, katero priporočamo ljubiteljem dobrih filmov.

I Tujskoprometna zveza priredi kot pripravo za svoje smuše izlete svoj prvi pešizlet v nedeljo na Kurešček. Informacije in prijave do sobote ob 14 pri Putniku.

I Fotoklub Ljubljana. Danes ob 20 članski sestanek. Sprejemali bomo prijave za nedeljski izlet na Kurešček.

I Idrijski krožek. Vse rojake in prijatelje obveščamo, da se bomo odslej zbirali v gostilni rojaka Vidmarja na Trgu sv. Jakoba št. 5. Neobvezni družabni sestanki bodo vsako soboto zvečer. Vse rojake vabimo, da se sestajajo v novem lokalu, kjer bodo na razpolago ob večerih tudi pristni idrijski žlikrofi. Zunanji rojaki dobe tam tudi vse informacije. Prijatelji dobrodošli!

MARIBOR

Tihotapstvo židov v našo državo

V večerajšem »Slovenec« smo poročali o zanimivi aferi, ki jo je razkrila mariborska obmejna policija. Gre za velikopotezno tihotapstvo židov iz Nemčije v našo državo.

Tihotapstvo se vrši, odkar je Nemčija zasedla Avstrijo; v zadnjih mesecih pa se to tihotapstvo tako stopnjuje, da prihaja čimdalje več židovskih beguncem skrivaj čez našo mejo. O aferi smo izvedeli še naslednje zanimive podrobnosti:

Mariborska obmejna policija je že nekaj mesecev pazila na trgovca s perutnino Schleicha Jožefa v Gradcu, za katerega je zvedela, da spravlja židovske izseljence skrivaj čez našo mejo. Schleich opravlja ta posel sporazumno s »palestinskim odborom« na Dunaju in v Zagrebu. Prejema pa zato posebne nagrade.

od palestinskega odbora, tako da je ta posel zelo donosen. Dne 24. septembra se je pripeljal Schleich z osebnim avtomobilom v našo državo ter se je mudil nekaj dni v Zagrebu. Ko se je vračal, so ga v št. lju ustavili ter preiskali. Našli so pri njem 59 posebnih nemških potnih listov za žide, za katere je posredoval v Zagrebu, da bi jih pustili v našo državo. Poleg potnih listov pa je imel pod sedežem skritih tudi večjo vsooto nemških mark, katere je najbrž pri nas v Zagrebu zelo poceni kupil ter jih je skušal pretihotapiti v Nemčijo. Njegov sofer je tudi izpovedal, da eta pri prihodu v našo državo imela v avtu zlatino, katero je Schleich pretihotapil za svoje židovske kliente iz Nemčije v našo državo. Pri Schleichu so našli tudi celo vrsto naslovov židov, katere je že on spravil čez mejo ter še posebno zanimivo pismo nekega žida, ki ga je Schleich nedavno pretihotapil iz Nemčije. Pismo je naslovljeno na Jana Kolbana v Dvur Kralove v Češki, katerega nagovarja njegov prijatelj, naj se zaupa Schleichu, da bo tudi njega z družino vred pretihotapil v našo državo. Pismo, ki prav nazorno dokazuje način tihotapstva z židi, se v izvelevku glasi:

»Prinašalec tega pisma je g. Schleich, arjlec iz Gradača ali njegov namestnik, ki prevaža žide iz Nemčije legalno do nemške meje, tam pa že tako uredi, da lahko pridete čez mejo. On ima zvezo ter bo dobil za vas izseljeniški vizum ter bi lahko v njegovem epremstvu poto-

váli od Prage do Zagreba v avtomobilu. Zaupajte mu, opravite vaše stvari skupaj in podajte se na pot. Z Vami vred bo spravlil še neko židovsko družino iz protektorata v to državo. Jaz sem poskušal za vas dobiti vizum, toda to je legalno nemogoče. Toda vsi ti isti emigranti, ki pridejo s Schleichom, ostanejo tukaj in dobijo vsi brez izjeme od zagrebške policije dovoljenje za bivanje za 3 mesece. Ti pa boš dobil dovoljenje najmanj za 6 mesecev, ker imam dobre zveze! Nikar ne oklevaj, če morejo stotine drugih to storiti, boš tudi ti to zmogel, posebno če imaš za seboj Schleicha, ki v Nemčiji in protektoratu prevzame na se vse odgovornost. Po mojem mišljenju je to edini način, da pridete vsi k nam. Vsi, ki so prišli doli, so zadovoljni, da so to napravili. Stvar je brez vsakega rizika. Schleich vas pripelje do meje, katero morate ponoči prekorčiti. Treba je nekaj časa hoditi peš, toda to ni težko in niti malo nevarno. Od meje pa vse prepeljemo naprej v Zagreb z avtomobilom. Pričakujemo vas v najkrajšem času.«

Schleich je na mariborski obmejni policiji priznal, da se bavi sporazumno

z oblastmi drugih držav z izseljevanjem nemških židov. Pravi pa, da jih odpravlja legalno v inozemstvo, ne pa s tihotapstvom. Priznal je tudi, da ima pripravljenih še 600 židov, katere bi rad spravil čez mejo. Kakor pa dokazuje njegovo pismo, njegov posel ni legalen. Nobeđen nemški žid ne dobi vizuma za legalno potovanje v našo državo ter so očitno vsi, katere je Schleich spravil k nam, prišli na isti način, kakor je to opisano v pismu — ponoči, peš čez mejo, na naši strani pa so jih čakali avtomobili. Kako je to mogoče, je res uganka, ker je naša meja strogo zastražena ter je marsikaj mali tihotapec plačal svojo držnost z življenjem, ker graničarji ne poznajo šale. Na drugi strani pa lahko pridejo cele družine naenkrat ter potem lepo v avtomobilih potujejo v Zagreb. Ni čuda, če se potem število izvoljenega ljudstva v naši državi tako rapidno množi. K reči pa se množi le v drugih banovinah. V Sloveniji nam z njimi še prizanašajo.

Gledališče

Petek, 13. oktobra: Zaprtlo.

Sobota, 14. oktobra ob 20: »Celjski grofjec«, Red B.

Novi romanski ministriški predsednik Argeton pred mikrofonom, ko izjavlja nevtralnost Romanije

m Odbor za pobijanje draginje se je osnoval v smislu ministrske uredbe tudi v Mariboru. Odbor je sestavljen takole: zastopnik upravnega oblastva magistratni ravnatelj Rodošek, zastopnica konzumentov Marija Rapod, ravnateljica »Vesne«, njena namestnica Ema Povh, zastopnik zadrug Anton Rehar, predsednik Nabavljalne zadruge dr. nameščenev, njegov namestnik Vojteh Vrhovšek, zastopnik trgovstva Miloš Oset, predsednik Trgovskega gremija, namestnik Majer Franjo, zastopnik proizvajalcev inž. Oskar Dračar, ravnatelj tvornice Zlatorog, namestnik Ivan Sojč, zastopnik stanovaljskih najemnikov krojaški mojster Josip Kac, njegov namestnik krojaški mojster Hinko Karner.

m Prva letošnja operetna novost bo »Navihana«, delo priljubljenega češkega skladatelja Beneša, avtorja tudi pri nas znanih operet »Sv. Anton, vseh zaljubljenih patron« in »Pod to goro zeleno«.

Opereta, ki se pripravlja pod vodstvom kapelnika Herzoga in režiserja Harastoviča, pride kmalu na oder.

m Varaždinel prevzamejo danes svoj avtobus. Kakor so že časopisi poročali, je nemška država darovala mestu Varaždinu popolnoma nov avtobus v znak priznanja, da je Varaždin leta 1935 tako gostoljubno sprejel pripadnike avstrijske narodnosocialistične stranke, ki so po ponesrečenem puču pribežali na naše ozemlje ter so bivali več mesecev v taborišču v Varaždinu. Ta avtobus pride danes v Špilje, kjer ga bo prevzela posebna delegacija varaždinskega mesta pod vodstvom senatorja dr. Hikeca. Ta delegacija je že včeraj prispla v Maribor.

m 10 vagonov polen zasulo delavca. Pri papirnici na Sladkem vrhu se je pripetila usodna nesreča, ki je zahtevala človeško življenje. Delavci so spravljali celulozni les z velikega kupa, na katerem je bilo zloženih okrog 10 vagonov okroglih polen. Naenkrat pa se je ves ta ogromni sklad zrulil ter pokopal pod seboj 53 letnega delavca Avgusta Novaka. Nad 1 uro je trajalo reševanje, katerega so podvzeli vsi delavci, pri čemer so morali nekatere sklade razžagati, preden so nesrečnika rešili iz smrtnih pastí. Zdrabilo mu je hrbtenico ter je zadobil hude notranje poškodbe. Zapeljali so ga takoj v št. III, kjer so ga naložili na reševalni avto ter spravili v mariborsko bolnišnico. Vsa zdravniška pomoč pa je bila zaman ter je ponoči poškodbam podlegel. Zapušča ženo in dvoje otrok.

m Vlak povozil dijaka. Dijak 2. razreda mešanske šole v Mariboru Hubert Dittinger iz Sv. Ožbolta v Dravski dolini se je včeraj, kakor vsak dan, vračal opoldne s koroškim vlakom domov. Na ožboltski postaji pa je tako nespretno skotil iz se vozečega vlaka, da je padel pod kolesa, ki so ga hudo poškodovala. Ponesrečenca so obvezali v vlak ter ga zapeljali naprej v slovenjegraško bolnišnico.

m Mož je izginil. Na policiji je prijavila železničarjeva žena Kristina Zore, da pogreša svolega moža, Franca. Dne 3. oktobra je odšel v službo, potem pa ga ni več videla. Dobila je 6. t. m. od svoje tašče z Jesenic dopisnico, v kateri ji sporoča, da je prišel Zore 3. oktobra na Jesenice z vlakom, naslednjega dne pa se je odpravil proti Ljubljani. Od tam potem ni več nobene sledi za njim. Pogrešani je star 39 let, velike postave, suhega podolgovatega obraza, modrih oči, črnih, nazaj počesanih las, brez brk, oblečen je bil v modre železničarske hlače, črn jopič in črne čevlje ter siv kloboč. Žena se boji, da se je možu kaj pripetilo, ker ji sporoča tašča, da je bil pri odhodu z Jesenic zelo pohit in žalosten.

m Pozor na spretnege sleparja. V Zolgarjevi ulici se je zgledil v stanovanju Alojzije Pilec in Alojzije Fras neznanec, ki se je predstavil kot mehanik tvrdke Singer. Dejal je, da ga pošilja tvrdka, da pregleda šivalna stroja, ki jih obe ženi posedujeta. Mož je stroja pregledal in nekaj na njih popravil, nato pa predložil račun. Za en stroj je dobil 70, za drugega pa 42 din. Ženski pa sta se potem zgledili pri zastopstvu tvrdke Singer ter se zanimali, zakaj tako drago računa popravilo stroja. Tam sta zvedeli, da tvrdka ni poslala nobenega mehanika, da bi popravil stroje pri strankah ter sta obe očitno nasledili spretnemu sleparju.

Celje

c Podružnica Slomškove družbe v Celju ima v soboto, 14. oktobra ob 9 dopoldne na zasebni dekliški šoli šolskih sester v Celju svoje zborovanje, na katerem bo praktičen nastop v I. razredu višje narodne šole. Po nastopu so poročila odbornikov in pedagoško predavanje učitelja gospoda Jurčeve Vrežeta. Kralj. banska uprava je za udeležence dovolila pouka prosti dan.

c Kilogram hmelja po 58 din. Te dni se je cena hmelja v Savinjski dolini dvignila že precej visoko in se plačuje za najboljšo blago 58 din za kilogram. Splošno se računa, da je bilo prodanega okrog 70 odst. letošnjega prideika. Na račun so prišli predvsem posestniki, ki imajo večje množine hmelja in še vsega niso prodali.

c Sadjarska podružnica na Polzeli bo imela sadno razstavo v nedeljo, dne 15. oktobra. Razstavljeno bo vsakovrstno sadje, sveže in suho. Razstava bo odprta ves dan Zaključena pa bo z vinsko trgovatvijo s pričetkom ob 4 popoldne.

c Mestno poglavarstvo v Celju opozarja vse hišne posestnike in lastnike vozil, da so 1. oktobra zapadli v plačilo 5 odst. najemniški vinar in 2 odst. kanalska naklada za proračunske razdobje od 1. VII. do 30. IX. in 3. obrok davčnine na vozila. Stranke poziva mestno poglavarstvo, da zapadle roke plačajo pri mestni blagajni celjski zanesljivo do 10. novembra. Po preteku tega roka se bodo zaračunale zakonite 8 odst. zamudne obresti. Plačila, ki bodo zastopala po preteku 6 tednov od dneva dospelosti, se bodo izterjala izvršnim potom.

c Tatvina v celjskih hotelih poljsnjega. Meseca septembra je neki možki obiskal celjske hotele in preizkusil svojo tatinsko zmožnost. Iz sobe mesarja Vrežarja Valentina v hotelu »Zvezda« na Glavnem trgu je ukradel večjo vsoto denarja, skornje, zlato verižico, zlato uro in še precej obleke. Celjska policija je zasledovala storilca, vendar ji je ušel in izbrisal vsako sled za seboj. Nekaj dni poprej je bila ukradena sobarici Ahčinovi v hotelu »Beli volč« večja vsota denarja. Belgrajska policija je sporočila te dni, da je aretirala znane ga vlomilca Miliča Vojeslava, ki je pri zasliševanju priznal tudi tatvino v Celju.

KULTURNI OBZORNIK

Ljubljanska opera: Lehar: »Kjer škranček žvrgoli«

Leharjeve operete imajo to dobro stran, da je v njih še vedno glavni poudarek na glasbi, ki spremlja in povezuje dejanje v lepo zaokroženo celoto. Tako pri njih še vedno obstaja vez — dasi precej rahla — ki je prvotno združevala opereto kot vrsto komične opere z operno umetnostjo samo, ki pa se je v revijski ali jazzovski vrsti operete že popolnoma izgubila. Tako se Lehar ne omejuje le na uglasbitev poedinih vložkov, ampak sem in tja skuša spremljati z dramatičnim glasbenim slikanjem dogajanje na odru in večkrat preplete z glasbo tudi dialoge, ki bi brez nje gotovo dosti izgubili na lepoti in čaru. Pa tudi naloge, ki jih stavlja pevcem, so dosti velike, da zahtevajo za popolno podajanje večkrat že kar opernih pevcov; zato ni čudno, da so v opereti »Kjer škranček žvrgoli« na našem odru zasedli nekaj vlog operni pevci, kar je bilo delu samemu le v korist. A ne samo po privlačnosti bogate, nevenciozne melodike, tudi po izbranih libretih v opereti na istem odru še vedno odprto vprašanje in je bilo in je nujno zlo, ki ga pač narekujejo potrebe, ki niso umetniške sorte.

O uprizoritvi »Škrančaka« v naši operi bi lahko rekli, da je po glasbeni strani dosegla

večji učinek kot po igralski. Ni to krivda režije same; režiser g. D. Zupan se je potrudil, da je spravil v dejanje čim več neprisiljenosti in lahкотnosti, ki edini napravita tisto čudno, le opereti lastno logiko dogajanja, sprejemljivo in učinkovito za poslušalca. V nekaj prizorih se mu je to res posrečilo, drugod pa je okornost in medlost posameznih igralcev zmotila lahki tok igre, posebno ob govornih besedi, ki pa zlasti v Leharjevih operetah pomeni več kot samo nujen odmor med poedini glasbenimi vložki. Zato je bil celoten učinek nekoliko medel, kljub temu, da so nekateri (n. pr. Igljeva, Barbičeva, Zupan, Janko) svoje vloge izoblikovali precej izrazito.

Kot gost je nastopila v glavni vlogi Margite gđ. Igljeva, ki je s svojimi pevskimi sposobnostmi, priključljivim nastopom in temperamentom dosegla pri občinstvu prav lep uspeh in pokazala sploh mnogo talenta in smisla za umeštvovanje na odru. G. Sancia v vlogi slikarja Šandorja je bil ob njej precej medel v vsakem oziru. Prav izrazit je bil lik starega Pala, kot ga je izdelal Zupan. Vidaličeva in Janko sta se pevsko lepo uveljavila, manjše vloge sta podala Barbičeva in Peček z njima lastno operetno spretnostjo. Orkester je pod vodstvom g. Žebreta svojo nalogo prav precizno in diskretno rešil. dr. W.

Svetovaclavske državne nagrade na Češkem

Na Češkem so letos z vso slavnostjo počastili god sv. Vavclava. Sv. maše v stolnici, ki jo zaradi bolezni ni mogel brati kardinal, pač pa njegov namestnik, se je udeležil predsednik Hacha z vsemi ministri, nakar so sledila oficialna predavanja o sv. Vavclavu, ki sta jih imela univ. prof. dr. Šusta, predsednik Akademije, ter prof. Vojtišek. V Narodnem gledališču so predstavljali novo gledališko montažo svetovavclavskih legend ter je tudi sicer bila vsa Češka v znamenju tega svetovnega svetega zaščitnika, h kateremu se zateka ves narod s prošnjo: »Ne daj nam poginiti, ne nam ne bodešim!«, s prošnjo, ki je vklesana na Myslbekov spomenik na glavnem trgu v Pragi, ki je bil te dni ves okrašen z venci. Dan svetega Vavclava so novi oblastniki izbrali tudi za podelitev najvišjih državnih literarnih nagrad, ki so jih letos dobili naslednji pisatelji, pesniki, igralci, režiserji itd.

Prvo nagrado za pesništvo je dobil eden največjih mlajših katoliških pesnikov, Jan Zahradniček, za zbirko pesmi »Pozdrav soncu« (Pozdraveni slunci). Zahradniček tudi nam ni znan, saj je za češko prilogo »Slovenec« napisal članek o moderni češki poeziji ter je tudi svoj čas pred leti za božič izšel v našem listu prevod njegove božične pesmi. Njega smatrajo češki literarni kritiki za direktnega potomca Březinovega duha in pesniškega načina, saj ga označuje prav tako bogohotna simbolika in himnična širina ter polnost izraza.

Drugo nagrado je dobil že starejši pesnik Jaroslav Kolman-Cassius, ki je svoj čas sicer pel večinoma politične in satirične pesmi za dnevni tisk, toda se je razvil v enega najboljših sodobnih pesnikov, ki je tudi septembarske dneve opeval s čudovitimi verzi. Odlikovan je za svoje celotno življenjsko delo. Tretjo nagrado je prejel za svoj kmečki roman »Věneč jeřabínový« pisatelj in literarni kritik, ter eden od voditeljev tako imeno-

vanega ruralističnega gibanja v češki literaturi J. V. Srdák. Četrto nagrado pa je prejela Božena Mrštíkova za svoje spomine o pokojnem možu Viljemu Mrštiku ter njegovemu bratu Alojzu, pisateljih prelepe »Pravljice o majcu« ter »Leta na vasi«, prvih čeških impresionistih. Zena nesrečno umrlega Viljema je napisala svoje spomine nanj in na brata s tako toplimi in pristranskimi besedami ter tako pietetno, da so vzbudili splošen vtis ter zdaj tudi najvišjo nagrado.

Poleg teh književnikov pa so bili odlikovani tudi razni slikarji. Tako je isto državno nagrado dobil za kompozicijo slikanih oken v katedrali sv. Vida znani češki slikar in grafik Max Svabinský, za vse svoje življenjsko delo pa slikar František Kavana. Od glasbenikov je bil odlikovan za svojo virtuozno igro na violini mojster Jan Kubelík ter skladatelj Jaroslav Křička, in Maria Podkalová. Izmed igralcev pa sta bila odlikovana tudi v Ljubljani znani eden najboljših čeških igralcev stare garde Rudolf Deyl (ki je pred leti začel izdajati svoje spomine), ter izmed mlajših Edvard Kohout.

Ministrstvo za trgovino in obrt je ob tej priliki nagradilo tudi najboljše delavce za češki film ter je bil odlikovan scenograf Otakar Vavra za film »Humoreska«, režiser Max Frič za film »Kristian« ter »Šola« — temelj življenja. Filmska igralca Otakar Korbelat in Adina Madlová sta istočasno prejela od istega ministra nagrado, kakor tudi Jan Roth in znani igralec in režiser E. F. Burian za igro in film »Vera Lukaševac«, ki je kot igra in kot film imela lani največji uspeh.

Tako vidimo, da gre na Češkem kulturno življenje svojo pot naprej, le da se menja idejna smer kulturnega delovanja ter stopajo na površje novi ljudje, ki na svoj način bogate češki duhovni zaklad, kakor ga terjata čas in potreba inkontinuiteta narodnega razvoja.

Uspeh jugoslovanske trojice opernih pevcov v dunajski operi

Jankovič, Rus in Dermota
v vlogah »Seviljskega brivca«

Po velikem uspehu naše triperesne detelje na državni operi na Dunaju, Dermota-Jankovič-Rus v »Seviljskem brivcu«, o katerem je govoril ves Dunaj, sem imel priliko govoriti z basom g. Marjanom Rusom, ki mi je glede svojega nastopa dejal:

»Srečen in zadovoljen sem nepopisno, ker je bil v resnici ogromen uspeh, o katerem niti sanjal nisem. Dunajčani pišejo, da je bila prava senzacija. Kakor vam je znano, smo istočasno nastopili 3 Jugoslovani, Dermota, Jankovič in jaz v »Seviljskem brivcu«. — Po svoji ariji sem imel nepopisen aplavz in moral sem se trikrat vrniti pri odprtem odru na sceno, da se zahvalim. — Dunajske kritike so vam znane, in postavljajo me v isto vrsto z največjimi italijanskimi pevci, ki so v tej vlogi nastopili na našem odru. — Največji uspeh za mene je bil pač ta, da so silno navdušeni ljudje iz gledališča samega, kakor direktorji, dirigenti in kolegi. V enem dnevu sem postal ne samo »Spitzensänger Wiens« kot pravi kritika, ampak tudi v svojem »fahu« »konkurrenzlos«. — Ne mislim se hvaliti, toda ker me sprašujete, kar si že sam bral, Ti povem, da zato, ker sem vesel slovenskega uspeha v tujini.«

Na moje vprašanje, v katerih vlogah bo Rus

v bodoče nastopil, mi je povedal, da je dobil takoj po nastopu v »Brivcu« v študij naslednja dela: »Leporela« v Don Juanu, »Maurizia« v Štirih grobnicah, »Figara« v Figarovih evatbi, in prevzel za enkrat »fah« Spielbaase omenjene partije; poleg njih še »Ochea« v Kavalirju z rožo, Mefista in Borisa, kratke partije, pri katerih odpade enaki procent kreacije na pevsko, in enaki na igralsko stran.

Ker je svojačasno zagrebška kritika predietirala Marjana Rusa izrecno za pevca Wagnerjevih basovskih vlog, sem ga vprašal, kako stoji z vlogami tega skladatelja; povedal mi je, da prične z Wagnerjem šele v drugi polovici sezone. Nemci zahtevajo namreč pri teh partijah 100% pravilno nemško izgovarjavo. Pa tudi v teh partijah upa in računa Marjan Rus na uspeh.

Zelimo našemu rojaku g. Marjanu Rusu, kakor tudi Dermoti in Jankoviču v bodoče take uspehe, kakor je bil njegov prvi na državni operi na Dunaju. — Veseli smo vsakega uspeha slovenskega umetnika v tujini in zato tudi tega registriramo z največjim zadovoljstvom. ja.

Bernard Shaw za mir s Hitlerjem. — Znani angleški dramatik, tudi pri nas igran prav sedaj v Ljubljani in Mariboru oziroma v Celju, je zelo ostro nastopil proti Chamberlainu in Churchillju ter za mir s Hitlerjem z geslom: »Vojna je končana, izženite Churchillja in sklenite mir s Hitlerjem!« Prinašamo te vrstice, ker nas zanima Shawova dialektika ter njegove miselne akrobacije. Takole nekako zagovarja svoje stališče: »Poljska je bila žrtvovana angleškemu pohlepu po moči in izdaja; Hitler je mogel samo poudariti, da je Poljska izgubljena in da Anglija nima več predpogojev za nadaljevanje vojske. Nato smo Angleži vrgli plemenito masko vitezov od sebe ter izjavili javno, da nam sploh ni šlo za Poljsko, temveč da nam gre za našo staro politiko »ravnoteže« sil; ter želimo da bi bila Nemčija oslabilna, čemur mi pravimo — uničenje hitlerizma. Po Churchillju in Chamberlainu je cilj Anglije, da osvoji Evropo od bodoče vojske. Naše sredstvo za to je obljuba, da podaljšujemo vojno za tri leta. V tem času hočemo iztebiti narodni socializem do dna. Zakaj naj bi ne začeli s tem, da iztebimo Churchillizem? To bi ne bilo nič manj nesmiselno. Ko bi sedanji Angleži zmagali, bi to pomenilo samo nov in še slabši Versailles in poleg tega novo vojno prej kot v 20 letih. Če pa napodimo Nemčijo in Rusijo v zvezi proti nam, kar se obupno lahko zgodi, pa potrebujemo pomoči od Boga, ne da bi jo zaslužili. Nikoli: nesmiselne besede o demokraciji in svobodi in o vsem tem, kar smo prav pri nas odstranili, ne vodijo nikamor. Ko smo bili v Versailles opti-zmago, smo si sami napravili vso nesrečo. Pustite nas, da priznamo pametnost, s katero je Hitler, kateremu bo Nemčija vedno hvaležna, uničil naše slabo delo. Sedaj je naša naloga, skleniti z njim mir, namesto da bi se naprej delali več škodo in pri tem pustili svoj narod poginiti. Tako Shaw. Te misli, ki smo jih povzeli po listih, ki stoji pod nemškimi vplivom, bodo morda marsikoga njegovega častilca pri nas zanimala, vsekakor pa so važne za Shawov idejni razvoj, ki je šel preko Moskve v Berlin...

X. balkanske igre v Atenah. Počastitev zmagovalcev v metu kopja. Od leve na desno stoje: Grk Papas, ki je dosegel II. mesto, zmagovalce Markušič (Jugoslavija) in Slovenec Darko Mauser, ki je dosegel tretje mesto

ŠPORT

X. balkanske igre so končane

Atene, 9. oktobra.

Še enkrat je zaigrala godba jugoslovanske himne v čast zmagovalcem štafete 4x100 m, preden je grški kralj Jurij II. svečano razdelil zmagovalcem lične pokale.

Od jugoslovanskih atletov so bili nagradjeni Markušič za met kopja, Kovačević za met kroglice, Kling kot zastopnik štafete 4x100 m, in Slovenec Janez Klinar za deseterboj in inž. Stepišnik za met kladiva.

Še enkrat so zaigrali himne balkanskih narodov, preden so bile z visokih jamborov spuščene zastave in preden je ugasnil plamen, ki je gorel vseh osem dni!

Balkanske igre so bile s tem končane. Poslednjič si čul žvižganje in vpitje tisočere množice, ko je kralj zapuščal Stadion v spremstvu prestolonaslednika Pavla in predsednika grške vlade g. Metaxasa.

Poslovilni banket je bil zvečer v hotelu »Roi Georges«, kateremu so poleg vseh atletov prisostvovali tudi predsednik balkanskega odbora Rinopolos, novizvoljeni predsednik turške delegacije, jugoslovanski minister, zastopnik jugoslovanske lankontletske zveze dr. Minarič, zastopniki vseh ostalih balkanskih narodov in druge visoke osebnosti.

Burno pozdravljen je govoril predsednik g. Rinopolos, ki je ponovno naglašal balkansko skupnost, velik pomen balkanskih iger in obenem izrazil zahvalo vsem nastopajočim. Od jugoslovanskega zastopstva sta govorila g. dr. Minarič in gosp. Dobrin, obenem z zastopniki vseh ostalih narodov.

Podpredsednik je v spomin na X. balkanske igre izročil najstarejšim atletom spominske diplome. Od jugoslovanskih atletov sta jih prejela Goič in dr. Narančič. Burno je bil pozdravljen najstarejši nastopajoči atlet na balkanskem igrar Mantikas, ki je sodeloval na vseh X. balkanijadah.

Izredno lično darilce iz keramike je Grkom v spomin izročilo Jugoslovansko zastopstvo. Kip je delo znane hrvatske umetnice Stefanijeve, ki je obenem tudi znana jugoslovanska atletinja.

Be prejšnji dan je bilo na atletskem kongresu sklenjeno, da se prihodnje balkanske igre vrše v Ankari (Turčija) do in konec avgusta in začetkom septembra, kar je za tako prireditve mnogo primernejši čas, kot je n. pr. letos. Leta 1941 se bodo balkanske igre vršile predvidoma v Romuniji. Kot izgleda, bodo igre razširjene tudi na plavanje, veslanje in jezdni sport. Le težko se bo obnesla ženska balkanijada, ki je prav tako v načrtu.

Letošnje balkanske igre so bile deležne novih rekordov.

Največji napredek je pokazala vsekakor Turčija, ki obeta, da bo tekom par let pri takem napreduku hud konkurent ne samo Jugoslaviji, ampak celo Grčiji.

Jugoslavija se je izkazala jako slabo, kar gre največ na račun slabe hrane, to se pravi, da atleti niso bili postreženi s tem, česar so vajeni. Vse to bi se dalo seveda popraviti, samo treba bi bilo vodstva, ki bi bilo za take in podobne stvari uvideno. Vsega tega tukaj ni bilo in temu primerni so uspehi.

Slovenske klube so zastopali Planina, Ilirija, Primorje iz Ljubljane in Rapid (Maribor). Najboljše se je postavila Planina z 9.75 točkami, pred Ilirijo s 4. Primorjem s 3.25 in Rapidom brez točke. Zanimivo je, da so Planino zastopali samo mladi atleti in to Košir, Klinar in Mavsar, ki je še celo junior B. Skupno so torej slovenski klubi nabrali 20 točk ali 33.33%. Upoštevati pa moramo, da so ostali doma najboljši Slovenci in sicer Pleteršek, Martini, Kreva in Bručan.

Končno naj še omenim, da take discipline kot je vladala letos, že dolgo ni bilo v jugoslovanski reprezentanci. To velja za vse, tako za Slovence kakor tudi za Hrvate in Srbe. Take stvari, kot so se dogajale letos, se ne smejo ponoviti nič več!

Tako je atletska sezona za eno leto zopet pri kraju in treba se bo pripravljati na novo dobo, novo sezono in XI. balkanske igre. Bo-jan.

Nedeljske dirke na Večni poti

Za nedeljsko motociklistično dirko na Večni poti, ki jo prireja agila motosekcijskega Avtomobilskega kluba, vlada med dirkači in občinstvom izredno zanimanje, saj bo ta dirka brez dvoma tudi letos poseben dogodek za Ljubljano.

Izredno veliko število prijav, med katerimi najdemo vsa znana imena, ki jih srečavamo na pomembnejših dirkah, jamči za najostrejšo borbo. Dirka bo posebno zanimiva in napeta za športnike, pa tudi drugo občinstvo, ki se sicer ne zanima za športne prireditve, bo prišlo na svoj račun. Dirkači bodo morali voziti zelo spretno, ker Večna pot s svojimi 12 zavoji in vsemi glavnimi elementi ceste nudi v kratki razdalji vse, da spreten dirkač lahko pokaže svoje sposobnosti. Na drugi strani pa bo občinstvo lahko neposredno zasledovalo dirko: ob vsaj cesti na travnikih, jaskah in ob gozdovih se bodo ljudje lahko razvrstili

ter se sprehajali vzdolž ceste. Dirkači bodo stali v presledkih po eno minuto drug za drugim, kar bo občinstvu še bolj olajšalo zasledovanje tekmovalca.

Opozorilo dirkačem na Večni poti. Tehnična komisija motosekcijske Avtomobilskega kluba javlja, da je na podlagi razpisa primorana spremeniti kategorije, in sicer odpadejo kategorije 125 cm in 250 cm šport ter 1000 cm turna, ker niso zadostile razpisu. Na novo pa se uvede kategorija do 250 cm turna zaradi velikega števila prijav v tej kategoriji.

Nadalje opozarja športna komisija vse dirkače, da je bila primorana zaradi velikega števila prijav uvesti limitirani čas na oficelnem treningu, ki bo odločil o nedeljskem nastopu posameznega dirkača na dirki na Večni poti.

Nemčija—Jugoslavija v nedeljo

V nedeljo odigrata v Zagrebu nemška in jugoslovanska nogometna reprezentanca meddržavno nogometno tekmo. Za tekmo vlada po vsej državi, zlasti pa v Zagrebu izredno veliko zanimanje. Nemška reprezentanca dospe v Zagreb drevo ob desetih. Pride 14 igralcev in trije višji funkcionarji, in sicer dr. Diem kot zastopnik nemškega državnega športnega vodje, dr. Ksandi in zvezni trener Herberger. Poleg tega pride v Zagreb še deset nemških časnikarjev. Zanimivo je, da tvori vo reprezentanco samo igralci iz prejšnje Nemčije in da ni vodstvo vzelo nobenega igralca iz slavne dunajske šole. To se zdi na prvi pogled čudno, vendar je popolnoma razumljivo, kajti Nemci zato niso tega napravili, ker bi z ozirom na različni sistem igre, ki ga imajo dunajski igralci in oni iz prejšnje Nemčije, mogel stvari samo škodovati.

Niels Bukh v Južni Afriki

Niels Bukh je sedaj s svojimi telovadci na turneji po Južni Afriki. Danski telovadci so se hoteli ob pričetku vojne vrniti v svojo domovino, vendar so na prošnjo južnoafriške unije ostali še tamkar got gošče vlade.

Finska : Norveška v telovadbi

Finska telovadna zveza je sklenila, da nastopi 5. novembra t. l. s svojo reprezentanco proti Norveški v Villmanstrand. Za leti dan je bilo tudi predvideno srečanje med nemško in finsko telovadno reprezentanco, kar se pa glede na zgornji sklep finske zveze najbrž ne bo zgodilo. Iz nemških poročil pa posnemamo, da se bo ta tekma le vršila 5. novembra v Nemčiji, ker da je preednik finske telovadne zveze zadnji teden končno veljavno odgovoril, da pridejo Finci v začetku novembra v Nemčijo na tekme z nemškimi izbranimi telovadci.

Kaj pravi IOE?

Kakor poročajo iz Pariza kroži sedaj med člani mednarodnega olimpijskega odbora vprašanje glede prireditve prihodnjih olimpijskih iger. Vprašanje se glasi, ali naj se igre sploh vršijo, če do spomladi 1941 ne preneha vojna, ali, če naj se v nasprotnem slučaju odpovedo ali naj se omeji udeležba samo na tekmovalce, onih držav, ki se ne vojskujejo, odnosno niso v vojnem stanju.

Na Finskem že smučajo

Prvo zimskošportno prireditev v tej zimski sezoni so imeli Finci preteklo nedeljo v Petoamo, ki leži ob ledenem morju. Pri 6 stopinjah mraza in 80 cm novem snegu, se je izvršil tek na 7 km pri katerem je zmagal Mattila v času 17:51 min. pred Alakulpijem. Slednji je bil namreč zadnji zimo član finske štafete pri svetovnem prvenstvu v Zakopanem.

Medklubski atletski miting

Medklubski atletski miting za senlorje in juniorje priredi SK Celje dne 21. in 22. oktobra v Celju na Glaziji. Tekmovalci se vrni na tekalski dolgem 300 m posnet s ugasni in ima štiri nedvigljene zavoje. Pravico nastopa imajo verificirani in neverificirani atleti klubov, ki so člani JAZ. Prijave je poslati na naslov: SK Celje v Celju, Gosposka ulica — nakasneje do 20. t. m. En tekmovalce sme nastopiti največ v treh disciplinah v enem dnevu. Prijavnine in nagrad ni. Tekmuje se po pravilih in pravilnikih JAZ. Za članske SK Celje se šteje te tekmovalce za klubsko prvenstvo ter prejme vsak tekmovalce priznanico s naslovom klubskega prvaka za leto 1939. Steje se ločeno za senlorje in juniorje. — Vratni red tekmovalca: Sobota, 21. oktobra ob pol 3 popoldne: 100 m juniorji, 1500 m juniorji in senlorji, daljina juniorji, kladivo senlorji, troskok juniorji C in senlorji, 400 m juniorji C in senlorji, kope juniorji C in senlorji — Nedelja 22. oktobra ob pol 10 popoldne: 100 m senlorji, krogla juniorji in senlorji, skok s palico juniorji in senlorji, 200 m juniorji in senlorji, višina juniorji in senlorji, 800 m juniorji C in senlorji, daljina senlorji, disk juniorji in senlorji, 4 krat 100 metrov.

Vesti športnih zvez, klubov in društev

STK Moste. Drevo ob 20. sestanek igralcev prvega moštva. Po sestanku ob 20.30 seja upravnega odbora.